

MANDECENTRET, 2020

VOLD MOD MÆND
I NÆRE RELATIONER

UNDER RADAREN

Mandecentret driver botilbud og ambulante rådgivning til mænd i parkrise og ejes af den almene non-profit fond for sociale formål Fundamentet. Fundamentet blev stiftet i 1999 af Thorkil Vestergaard-Hansen.

Dette faghæfte indeholder fortællinger fra mænd, som har søgt rådgivning hos Mandecentret.

Vi har sammenskrevet beretningerne fra disse mænd, så deres fortællinger fremstår i case-form.

Det sikrer den enkelte mands anonymitet, samtidig med at case-beretningerne tegner et retvisende billede af de problematikker og voldsformer, som vi får dem fortalt under samtalerne i Mandecentrets rådgivning.

Læseren vil i case-materialet opleve, at voldsudøveren beskrives som en kvindelig partner. Den erfaring stemmer overens med talmaterialet fra Mandecentrets treårige projekt under Ligestillingsministeriet, som var målrettet mænd udsat for vold i nære relationer. Projektet varede fra 2016-2018. I projektet har vi udviklet et specialiseret botilbud til mænd udsat for vold i nære relationer, indsamlet og formidlet viden om mændene, den vold de bliver udsat for og hvilke behov de har, når de henvender sig i Mandecentret.

Faghæftet er skrevet af faglig projektleder Jørgen Juul Jensen, antropolog Nina Haggren Nielsen, projektkoordinator Marie Winther, og seniorrådgiver Jan Lindell, som alle er medarbejdere i Mandecentret.

Desuden har en række andre medarbejdere i Mandecentret bidraget til faghæftet.

Chefpsykolog Svend Aage Madsen, formand for "Forum for Mænds Sundhed," har bidraget som sparringspartner på Mandecentrets treårige projekt omkring vold mod mænd i nære relationer og også i forbindelse med udfærdigelsen af dette faghæfte.

Faghæftet er desuden blevet til med hjælp fra journalist Mette Buch Jensen, Buch Kommunikation, firmaet "Taletur" samt fra kommunikationskonsulent Mariann Fuglseth Kjøller.

En stor tak til alle de mænd, som har indgået i Mandecentrets projekt til voldsudsatte mænd og i rådgivningssamtaler.

Udgivet af Mandecentret 2020.

Grafisk design af Uri Andersen, PermanentBeta.dk

Mandecentret
Mandecentret.dk
info@mandecentret.dk
Tel. 70 11 62 63

MANDECENTRET, 2020

VOLD MOD MÆND
I NÆRE RELATIONER

UNDER RADAREN

Forord

Vi er vant til at se på mænd som et problem og som årsag til mange problemer, ikke mindst vold. Derfor er det svært for mange at sætte sig ind i, at mænd også kan have problemer eller ligefrem være ofre for vold i samlivet med kvinder. Men det kan de, og det viser dette faghæfte fra Mandecentret.

I faghæftet får vi ikke blot de tal, som foreligger, og som er fyldt med mange usikkerheder, men som peger på, at langt flere mænd faktisk udsættes for partnervold end de fleste forestiller sig. Ligesom det er langt flere end det fremgår af medier og af den offentlige debat.

Men faghæftet giver også indblik i personlige historier på måder og i et omfang, som vist ikke er set før her i landet. Fortællingerne fra Mandecentrets møde og praktiske arbejde med mænd udsat for vold i nære relationer giver et indblik i, hvordan mænds verden og liv også kan være. Den viden bør spredes langt ud i den brede offentlighed. Det vil kunne opløse mange stereotype forestillinger om kønnene og give nye facetterede indblik i mænds psyke, reaktionsmåder og selvforståelse.

Dertil giver faghæftet også indblik i Mandecentrets erfaringer med og overvejelser over, hvordan man kan arbejde for, at de berørte mænd får det bedre og kommer videre i deres liv. Her beskrives, vist ligeledes for første gang her i landet, forskellige former for samtale, rådgivning, gruppedialog og behandling til mænd udsat for vold i nære relationer. Det er selvfølgelig foreløbige og endnu ikke færdigt udviklede metoder og former, hvis effekt det har været muligt at afprøve. Men det er lovende, erfaringsbaserede bud på, hvordan mænd udsat for vold i nære relationer kan hjælpes. De her indhøstede og beskrevne erfaringer vil givet komme til at være et vigtigt udgangspunkt for udviklingen af fagligheden på dette område fremover.

På mange måder er faghæftet et pionérarbejde, som fortjener at blive kendt blandt politikere, beslutningstagere og fagfolk – og bredt i debatten om køn og ligestilling.

Af Svend Aage Madsen

Forskningsleder på Rigshospitalet
og formand for "Forum for Mænds Sundhed"

Indholdsfortegnelse

Forord	2
Under radaren: Vold mod mænd i nære relationer.....	5
Vold i nære relationer	8
Definitioner af vold	8
Præsentation af voldsformerne	10
Hvordan vold mod mænd er mulig	15
Viden om vold mod mænd	21
Voldsformer udøvet mod mænd	21
Hvem er de voldsudsatte mænd	23
Hvem udøver vold mod mænd	24
Barrierer for at søge hjælp	25
Det er svært at bryde ud af et voldeligt forhold	25
Forventningen om at mænd selv klarer deres problemer.....	26
Vold overses, når den er rettet mod mænd	27
Frygten for ikke at blive troet på.....	28
Få tilbud til mænd udsat for vold	29
At opdage og tale om volden	30
Mandens reaktioner på partnervold.....	30
Typiske udtryk som mænd bruger om volden	31
Sæt ord på volden	33
Kortlæg mandens rolle i volden	34
Vejen ud af volden - en helhedsorienteret tilgang	38
Opdag vold mod mænd og tag snakken - en opsummering	41
Henvisningsmuligheder for mænd - når der er vold i relationen	42
Anbefalet litteratur	46
Litteraturliste	46
Hjemmesider	48

Mandecentrets botilbud og rådgivning til mænd

Mandecentret er et botilbud under Servicelovens §110, der sikrer hjælp til mænd i forbindelse med parbrud og/eller voldsudsættelse. Derudover har mændene nogle sociale udfordringer, som tilsammen gør, at de ikke kan opholde sig i egen bolig, hvorfor de har behov for et midlertidigt botilbud. Hvis manden har børn, så kan de flytte med ham i Mandecentret.

Mandecentret hjælper mænd til at bryde en begyndende social deroute, at komme igennem krisen og finde et ståsted, hvor de igen bliver i stand til at fungere i hverdagen og varetage forældrerollen med egen bolig, arbejde og et liv uden vold. Under opholdet kan manden få personlige samtaler, socialfaglig og juridisk rådgivning, ligesom Mandecentret også tilbyder par- og gruppesamtaler. Opholdet finansieres af mandens kommune, eventuelt suppleret med egenbetaling. Manden kan selv tage kontakt til Mandecentret eller få hjælp fra for eksempel kommunen, egen læge eller pårørende til at etablere kontakten.

For mænd, der har, og kan opholde sig i egen bolig, tilbydes ambulante samtaler, parsamtaler og gruppesamtaler.

Mandecentret åbnede i 2006 og har i dag afdelinger i Aarhus, Aalborg, Esbjerg, København og på Fyn. I 2020 åbnes endnu en afdeling i Randers. Vi er årligt i kontakt med over 1.500 mænd, som søger råd og vejledning i forbindelse med skilsmisse og/eller vold i nære relationer. Omkring 650 mænd får et personligt rådgivningsforløb i vores frivilligt baserede ambulante rådgivningstilbud, mens godt 100 mænd årligt indskrives i Mandecentrets botilbud.

Fra 2016-2018 var der 58 indskrivninger i botilbuddet af mænd, som var udsat for vold.

Læs mere på www.mandecentret.dk

Det brede samarbejde om vold i nære relationer

Den nationale enhed Lev Uden Vold blev i 2017 etableret af Mandecentret, Danner, Mødrehjælpen, LOKK og Dialog mod Vold.

Lev Uden Vold arbejder for at sikre mere og bedre hjælp, når det handler om vold i nære relationer. Det sker ved konkrete tilbud til voldsudsatte og voldsudøvere, ved at indhente viden på området, ved at skabe en øget opmærksomhed på problematikken og bidrage til en kvalificeret debat i samfundet om vold i nære relationer.

Under radaren: Vold mod mænd i nære relationer

Problematikken omkring vold mod mænd i nære relationer har i mange år befundet sig under radaren. Både i familien og hos fagfolk. Mænd kan være meget påvirkede af situationen, ofte uden at de selv har opfattet hændelserne som vold. Andre mænd ved godt, at de er udsat for vold, men den skam der er forbundet med volden gør, at de aldrig har talt med nogen om det. Det gør det svært at få øje på volden, også for fagfolk.

Gennem de seneste år har Mandecentret imidlertid ugentlig fået opkald fra mænd, som selv fortæller, at de har været udsat for vold fra deres partner. Vi oplever ligeledes et stigende fokus på voldsudsatte mænd blandt fagfolk, som efterspørger viden om mænd, der udsættes for vold af en partner eller et familiemedlem. Noget er så småt ved at ske.

Derfor har vi valgt at samle Mandecentrets erfaringer i dette faghæfte. Hæftet skal ses som et bidrag til processen med at beskrive og udbrede kendskabet til vold mod mænd og henvender sig til fagpersoner, som for eksempel socialrådgivere, familiebehandlere, pædagoger, terapeuter, sundhedspersonale, læger og ansatte i politiet.

For mange fagpersoner er det nyt og udfordrende at tænke på manden som den udsatte, når der er tale om vold i familien. Derfor gives indledningsvis et indblik, i hvordan vold ser ud, når den rammer mænd, hvordan vold kan opstå og hvad der karakteriserer de mænd, som opsøger hjælp i Mandecentret. Dette efterfølges af erfaringer med mænds reaktioner på vold, hvordan de taler om volden og hvilke barrierer, der forhindrer mænd i at søge hjælp. Tilsammen kan dette styrke evnen til at få øje på de mænd, som er udsat for vold i familien og få sat ord på volden. Afslutningsvis beskrives, hvordan Mandecentret via en helhedsorienteret tilgang støtter mænd til at forstå, hvad der er sket i relationen, til at tale om volden samt udvikle deres ressourcer og finde frem til dét, der er vigtigst for dem i livet - med det sigte at styrke dem til et liv uden vold.

Dette faghæfte bygger på Mandecentrets mangeårige erfaring med krisearbejde og med mænd udsat for vold i nære relationer - både mænd, der har boet i Mandecentret, og mænd, der har fået ambulante rådgivning. Derudover bygger en del af afsnittene på Mandecentrets erfaringer fra et projekt udført for ligestillingsministeren i 2016 - 2018, målrettet beboere udsat for vold i nære relationer. Erfaringerne fra de 58 voldsramte mænd, der var indskrevet i Mandecentrets botilbud i projektperioden, viser blandt andet, at mændene primært er udsat for vold fra en kvindelig partner eller kvindelig ekspartner. Udover den fysiske vold i form af for eksempel bid, slag og spark, spiller den psykiske vold en fremtrædende rolle. Den psykiske vold manifesterer sig blandt andet i form af kontrol, grove nedvurderinger og isolation af børn fra deres fædre.

Der er altid forskellige perspektiver på, hvad der er foregået i en familie, ligesom situationen ofte er kompleks og uden entydige svar på, hvilke indsatser der er brug for i den enkelte familie.

Vores ønske er, at dette faghæfte skal være med til at styrke forståelsen for de mænd, der er udsat for vold inden for familien og give dem en kvalificeret hjælp.

Rasmus sidder i et hul og kigger ud på verden

Rasmus lader sig falde ned i stolen med en tyngde, der viser, at der er længere ned end han troede. Sådan er det. Han er faldet.

”Jeg er gift med Susanne og vi har to drenge sammen. Vi har været gift i otte år, har hus og gode job. Drengene har mange venner. Det er et par skønne knægte.” Rasmus rømmer sig. ”Susanne er min store kærlighed og vi supplerer egentlig hinanden godt. Det gjorde vi i hvert fald i starten. Vi har grinet meget af hinanden. Det er længe siden.

Nu giver hun mig diagnoser og fortæller mig hele tiden, at mit job ikke er godt nok, at jeg ikke tjener nok penge, at mine interesser er mærkelige og at min krop er klam. Hun siger også, at jeg er en dårlig far, så hun vil bestemme, hvad jeg skal lave sammen med børnene. Børnene hører også tit de ting, som hun siger om mig.”

Til Mandecentrets rådgiver fortæller Rasmus, at hans kone mentalt har kørt ham i sænk og at han tror hun er psykisk syg. Når hun truer med at forhindre ham i at se sine børn, så kalder han det for “psykisk terror.”

Hun er også begyndt at daske til ham og give ham lussinger. Han oplever det, som om hun prøver at provokere ham til at slå hende. Han fortæller, at han prøver at undgå slagene ved at vende sig om og håbe, at det går over. Han synes det værste er, at volden de seneste år er eskaleret. Især har han det dårligt over, at børnene skal opleve den tiltagne giftige stemning.

”Volden finder som regel sted, lige før vi skal sove. Når hun begynder at køre op, så ved jeg godt, hvordan det kan udvikle sig. Derfor forsøger jeg at berolige hende, men det er jeg ikke god til. Forleden endte det med, at hun fór op og smækkede mig én. Bagefter sagde hun, at det var min egen skyld, fordi jeg provokerede hende.”

Det er forskelligt, hvordan Rasmus reagerer, når Susanne bliver voldsom. Han prøver ofte at beskytte sig og holde hendes arme væk, når hun vil slå. Andre gange trækker han sig nogle meter væk og forsøger at tale roligt. Han har prøvet at tælle til tre, når han bliver vred. Prøvet at holde vreden inde i sig selv. Men en dag råbte han ad hende og skubbede hende hårdt væk.

”Da jeg havde skubbet til hende, smed hun mig ud og råbte, at jeg skulle gå ud i skoven og hænge mig.”

Rasmus fortæller, at han har svært ved at acceptere, at hans kone slår og taler grimt til ham. Han ved heller ikke, hvordan han skal leve med, at han har ladet volden stå på så længe. Han er bange for at det vil eskalere yderligere, hvis han reagerer. Han har haft svært ved at sige fra, fordi han har været meget afhængig af at være i forholdet. Han beskriver Susanne som sin bedste ven og fremhæver, at hun jo er moren til hans børn. Han håber, at de kan finde ud af det hele. Han har ikke lyst til, at deres familie skal gå i stykker.

Han fortæller, at han føler sig ensom og har svært ved at tale med sine venner om volden.

Han siger, at han sidder i et hul og kigger ud på verden.

Vold i nære relationer

Når der tales om vold i nære relationer, så dækker begrebet over vold udøvet af en nuværende eller tidligere partner, et familiemedlem såsom forældre, søskende og svigerforældre eller af andre på vegne af partner eller familie. En familierelation præget af vold har alvorlige og vidtrækkende konsekvenser. Vold kan gå ud over helbredet, både fysisk og mentalt, og kan gøre det vanskeligt at opretholde et velfungerende hverdagsliv med arbejde, venner og familie. På trods af de skadelige konsekvenser kan det være svært for de udsatte at bryde med volden, hvilket i øvrigt gælder for både mænd og kvinder. Voldsudsatte har ofte brug for hjælp og rådgivning for at komme gennem krisen og etablere et liv uden vold.

For at man som fagperson kan tilbyde mænd en kvalificeret hjælp, kræver det, at man har viden om vold og er god til at identificere, når mænd lever med en voldsproblematik. Det er vigtigt, at man kan få øje på volden, da mændene ikke så ofte selv italesætter deres oplevelser som vold. Det kan være svært at skelne mellem vold og meget konfliktfyldte relationer, hvis ikke der forekommer fysisk vold.

Derudover er det individuelt, hvad der opleves som krænkende, truende og ydmygende, samt hvordan det påvirker den enkelte. De involverede parter kan desuden have meget forskellige opfattelser af, hvad der er sket, hvilket også kan komplicere vurderingen af, hvorvidt der er tale om vold og hvem der er udøver og udsat.

For at du som fagperson kan blive bedre til at opdage og identificere vold mod mænd, beskriver vi i dette afsnit definitionerne på vold og eksempler på den vold, som mændene i Mandecentret har været udsat for. Eksemplerne beskrives med udgangspunkt i de fem voldsformer: fysisk, psykisk, økonomisk, materiel og seksuel vold. Eksemplerne er ikke udtømmende, ligesom vold hele tiden manifesterer sig på nye måder og i nye udtryk. Derudover er det væsentligt at være opmærksom på, at voldsformerne også bliver udøvet i kombination med hinanden, selvom de her beskrives særskilt.

Definitioner af vold

I Socialstyrelsens definition af vold i nære relationer beskrives vold som en handling eller trussel, der skræmmer, smerter eller skader en anden person. Det er væsentligt at bemærke, at det kan have samme effekt, når man overhører eller overværer vold mod andre.

Definition af vold i nære relationer

Vold er en handling eller trussel, der – uanset formålet – kan krænke en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Handlingen overskrider samfundets love og normer.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen lægger vægt på, at de voldelige handlinger både kan være planlagte og bevidste handlinger, som udøves for at opnå magt over den anden, ligesom volden også kan være handlinger, der sker i affekt og afmagt. Dette betyder at omstændighederne og dynamikkerne i de voldelige relationer kan være væsentligt forskellige fra hinanden, men at der stadig er tale om vold i relationerne. Det bryder med manges forestillinger om hvad vold er: At det ikke kun er handlinger, der udøves for at opnå magt, men at vold også kan have sin baggrund i psykisk sygdom, misbrug eller særligt pressede situationer som for eksempel det at være småbørnsforældre og at skulle tackle en svær skilsmisse.

Den vold, der opstår i enkelte situationer eller perioder, kaldes for situationel vold og er karakteriseret ved ikke at være en del af et voldsmønster. Hvis vold derimod udøves som en måde at opnå magt og kontrol over en partner eller familiemedlem på, og hvor den udsatte oplever frygt, så kaldes volden intim terror (Johnson, 2008).

I mange år har definitionen af vold i nære relationer omfattet både fysisk og psykisk vold, men med de seneste års forøgede fokus på psykisk vold, er der nu også udviklet en særskilt definition på denne voldsform. I "Lev Uden Vold"s definition kendetegnes den psykiske vold ved at være gentagne handlinger eller adfærd, som kontrollerer eller begrænser den udsattes livsudfoldelse.

Fra den 1. april 2019 har psykisk vold også fået en særskilt bestemmelse i straffeloven. Grov psykisk vold kan således, på lige fod med fysisk vold, udløse straf efter straffelovens § 243. Karakteren og grovheden af fysisk vold varierer fra relation til relation og dette gælder også for den psykiske vold. Det er kun den grove psykiske vold, som kan udløse straf. For at vurdere den psykiske volds grovhed skal man se på, hvor længe volden har stået på, handlingernes karakter, samt i hvor høj grad voldshandlingerne egner sig til at styre eller begrænse den udsatte.

Uanset om der er tale om strafbar psykisk vold eller ej, så arbejder Mandecentret og andre centrale aktører for at forebygge og bekæmpe psykisk vold i nære relationer.

Socialfaglig definition af psykisk vold

Psykisk vold i nære relationer er gentagne handlinger, som nedgør, ydmyger, krænker, manipulerer, truer eller isolerer. Handlingerne kan ske i affekt eller være planlagte og have til formål at kontrollere eller begrænse den voldsudsattes livsudfoldelse.

Lev Uden Vold

Præsentation af voldsformerne

I Mandecentret møder vi ofte spørgsmål om, hvilken vold mænd udsættes for. I det følgende vil vi derfor beskrive fysisk, psykisk, økonomisk, materiel og seksuel vold og komme med eksempler på, hvordan voldsformerne kommer til udtryk mod mænd. Da der er en del ligheder mellem den vold, som mænd og kvinder udsættes for, vil der i beskrivelserne være flere overlap med voldsformer udøvet mod kvinder.

Fysisk vold

”Hun blev ved med at slå og slå, indtil hun ikke kunne mere”

Fysisk vold er den voldsform, som de fleste tænker på, når man taler om vold. Fysisk vold spænder fra mildere handlinger som skub, riven og slag til grovere handlinger som spark, hårde slag på krop og i ansigtet og slag med genstande.

Selvom fysisk vold er den voldsform, der umiddelbart er lettest at identificere, så er det ikke altid, at de voldsudsatte mænd forbinder for eksempel slag, kradseri, riven og bid med vold. I nogle tilfælde kan det skyldes, at manden ikke har oplevet sig truet af den fysiske vold, i andre tilfælde er volden blevet en normal og dermed en usynlig adfærd i relationen. Nogle mænd tænker desuden, at de burde kunne klare at blive slået eller at de selv burde kunne stoppe den fysiske vold i kraft af deres egen fysiske styrke.

Fysisk vold mod mænd kan være:

- Når han bliver rusket, skubbet hårdt, revet, spyttet på eller bidt.
- Når han får kastet ting efter sig.
- Når han bliver slået.
- Når han bliver sparket.
- Når han bliver angrebet med kniv eller andre genstande.

Kontrollen tog over

Torben henvender sig til Mandecentret efter flere års tilløb. Han fortæller, at han har det dårligt, at han er i tvivl om sig selv og sit ægteskab. Han beskriver sin kone som et ordensmenneske, der har styr på både ham og deres travle liv med to drenge. Engang opfattede Torben kontrollen som kærlighed, men det gør han ikke længere.

”Pia er min store kærlighed. Der er aldrig nogen før hende, som har givet mig så stor opmærksomhed, men siden hen har det fået en anden smag.”

Torben fortæller, at kontrollen har taget overhånd. Hun tjekker hans NemID, Facebook og telefon. Han fortæller, at han ikke har noget at skjule, men han orker ikke at stå til regnskab. Nu bruger han kun sin telefon, hvis det er højst nødvendigt, og han er aldrig på Facebook. På samme måde er Torben holdt op med at sige Pia imod. Så nu er det blevet hende, der bestemmer, hvad han skal, hvem han skal være sammen med og hvordan han skal se ud. Hun er jaloux på andre kvinder og bryder sig ikke om hans familie og venner. Det betyder, at han nu kun ser sin søster. Venskaberne er forduftet.

Torben beskriver, at han føler det som om kontrollen ånder ham i nakken og styrer alt. Han føler sig fanget.

*”Jeg vil have mit liv tilbage. Jeg vil have mig selv tilbage.
Jeg vil have min styrke, mit mod og min frihed tilbage.
Jeg vil ud og spille bold igen. Jeg elsker jo fodbold.”*

For Torben er kontrollen slem, men det værste er, at han oplever sig talt ned til, også selvom drengene er der. Det ødelægger hans og drengenes forhold. Det er nærmest som om de aflægger rapport til Pia, når hun kommer hjem eller når han har været alene med dem. ”Mor! Ved du hvad far gjorde?” De er begyndt at se på ham med deres mors blik. Det gør ondt, men han kan ikke stoppe det. Han bliver også selv mere og mere i tvivl om, hvorvidt Pia har ret i, at alle ville være bedre stillet uden ham.

Tidligere har vennerne sagt, at han bliver nødt til at sige fra. Men han kan ikke. Hvis han prøver, så ignorerer hun ham i flere dage. Hvis hun vil have sin vilje, hæver hun bare stemmen. Så tier Torben stille.

”Jeg kan ikke længere trække vejret ordentligt og jeg sover ikke godt om natten. Jeg har ondt i maven og har svært ved at huske. Jeg kan mærke desperationen vokse, og nogle gange slår det gnister i mig. Jeg er bange for, hvad jeg kan finde på. Jeg er en stærk mand. Så jeg behersker mig.”

Torben forskanser sig i computerspillenes skyttegrav. Her oplever han fred for en stund. Han tænker meget på, om han kan klare et liv alene uden Pia og drengene. Han tror, han vil blive endnu mere ensom. Det fylder meget for ham, om der stadig er håb for hans forhold til drengene.

Psykisk vold

“Hun påpegede hele tiden mine fejl og nedgjorde mig. Jeg var ikke mand nok, min krop var forkert, og jeg var ikke god nok som far for børnene”

Psykisk vold kan være svær at få øje på. Både for fagfolk og for de mænd, der lever med volden. Ofte vil mænd ikke identificere deres oplevelser som psykisk vold og derfor ikke tale om det som vold. De vil i højere grad fortælle om problemer i deres parforhold og for eksempel beskrive deres partner som urimelig, jaloux, hysterisk eller psykisk syg.

Psykisk vold kan komme til udtryk som gentagne nedvurderinger, kontrol og ydmygelser som beskrevet i eksemplet med Torben, hvor nedsettende kommentarer og kontrol med hans NemID, telefon og sociale medier bliver hverdag. Når psykisk vold i form af kontrol og/eller nedsettende kommentarer står på over en længere periode, kan det efterlade manden med oplevelsen af, at han gør alting forkert og at det er hans ansvar at undgå konflikter eller yderligere nedvurderinger.

Psykisk vold kan også komme til udtryk som isolation, trusler og stalking. Isolationen kan ske ved, at partneren taler dårligt om og skaber konflikt med mandens familie og/eller netværk, så han isoleres fra familie og venner. Isolationen kan også ske gennem forhindring af kontakt og samvær mellem manden og hans børn. I Mandecentret oplever vi, at trusler og stalking også anvendes som led i at isolere manden fra hans børn.

Psykisk vold mod mænd kan være:

- Når han oplever nedvurderende, ydmygende kommentarer og adfærd gennem længere tid. For eksempel kommentarer om, at han ikke er noget værd, at han ikke er en rigtig mand og at han er en dårlig far.
- Når han oplever at blive kontrolleret gennem trusler om, at partneren vil udøve selvmord eller begå selvmord.
- Når han bliver truet med eller forhindret i at se sine børn.
- Når han får frataget muligheden for at komme ind i sin egen eller den fælles bolig.
- Når han bliver chikaneret gennem rygtespredning og falske anklager.
- Når han selv, hans familie eller netværk uønsket opsøges gentagne gange for eksempel i hjemmet eller på arbejdspladsen.
- Når han oplever at blive kontrolleret og chikaneret gennem umådeholdent mange sms'er og opkald.
- Når han overvåges, for eksempel ved at partneren tiltvinger sig adgang til hans telefon eller sociale medier.
- Når han får trusler om fysisk skade eller trusler om at få sendt et tæskehold efter sig.

Økonomisk vold

“Da vi gik fra hinanden, fandt jeg ud af, at hun havde hævet de penge, vi havde lånt sammen til at renovere vores hus”

Økonomisk vold kan handle om, at manden bliver forhindret i at kontrollere sin egen økonomi eller at hans partner misbruger deres fælles midler. Nogle mænd oplever at blive tvunget til at optage lån for at dække partnerens forbrug, at partneren styrer lønindtægterne, nægter ham adgang til fælles konti og overtager hans NemID. På den måde styrer partneren mandens økonomi.

Den økonomiske vold kan også få store konsekvenser efter et brudt parforhold/en skilsmisse. Den tidligere partner kan have stiftet gæld/optaget lån eller brugt deres fælles midler, hvilket manden er med til at hæfte for efter en skilsmisse. Det sker også, at manden bliver tvunget til at overlade hus og ejendele til ekspartneren, så hun kan blive i deres fælles hjem sammen med børnene. I mange tilfælde gør manden det frivilligt, men i andre tilfælde har manden forinden fået trusler om, at han vil miste børnene, hvis ikke han gør som ekspartneren ønsker. Derved oplever han, at det er nødvendigt at give afkald på alt det materielle, hvis han vil gøre sig forhåbninger om at bevare kontakten med børnene.

Både i forbindelse med ekspartnerens store forbrug af fælles midler, og når manden føler sig tvunget til at overdrage hus og hjem til den tidligere partner, kan det blive svært for ham at etablere sig på ny.

Økonomisk vold mod mænd kan være:

- Når han bliver tvunget til gældsstiftelse.
- Når der kort før skilsmissen hæves store beløb på deres fælles konto.
- Når han får frataget råderetten over egne økonomiske midler.
- Når han nægtes adgang til parrets fælles økonomi.
- Når han manipuleres eller trues til at testamentere eller overlade store økonomiske værdier såsom hus, bil eller firma til partneren eller partnerens familie.

Materiel vold

“Vi kom op at skændes og så begyndte hun at hive mine ting ned fra hylderne og smide dem ud af vinduet.”

I konflikter eller i forbindelse med en skilsmisse oplever nogle mænd, at deres partner lader sin frustration og vrede gå ud over mandens ting. Det kan for eksempel være ejendele af stor økonomisk værdi eller genstande med stor affektionsværdi for manden. Genstande, som er nødvendige for, at manden kan udføre sit arbejde kan også blive ødelagt i forsøg på at skade hans faglige ry. Det hænder også, at partneren i forbindelse med et brud smider mandens ting ud eller nægter ham adgang til hans ejendele i hjemmet.

Materiel vold mod mænd kan være:

- Når partneren ødelægger hans tøj, computer m.v.
- Når partneren tager hans ejendele, ødelægger dem eller hindrer ham i adgangen hertil.
- Når partneren smider hans ting ud.

Seksuel vold

“Min krop reagerede, som om jeg havde lyst til sex, men i virkeligheden var jeg bange for, hvad der ville ske, hvis ikke jeg makkede ret.”

Når vi i Mandecentret taler med mænd om seksuelle overgreb, så reagerer mange med undren. De tænker ikke, at seksuel vold er noget, som mænd kan udsættes for. Seksuel vold kan i en af sine groveste former være voldtægtsforsøg eller voldtægt. Volden kan imidlertid også optræde på andre måder, for eksempel i form af uønsket seksuel beføling eller seksuelle krænkelser, såsom stødende eller ydmygende seksuelle kommentarer eller offentliggørelse af intime billeder eller videoer.

Hvis man spørger til, hvordan dynamikken er i mændenes sexliv, om de har lyst til deres partner og føler sig trygge, så fortæller nogle mænd, at de kan føle sig tvunget til sex. Ikke nødvendigvis som en direkte fysisk tvang, men gennem en underliggende trussel eller gennem pres. Det kan både handle om, at manden ønsker at undgå en konflikt, eller at partneren truer med at forlade ham, hvis ikke han opfylder hendes seksuelle ønsker og behov.

Seksuel vold mod mænd kan være:

- Når han føler sig presset til samleje.
- Når (eks)partneren fysisk gennemtvinger et samleje.
- Når manden oplever uønsket seksuel berøring.
- Når (eks)partneren kommer med stødende eller ydmygende seksuelle kommentarer.

Hvordan vold mod mænd er mulig

I Mandecentret bliver vi ofte mødt med spørgsmål om, hvordan vold mod mænd overhovedet kan lade sig gøre. Mange har svært ved at forstå, hvordan det er muligt for kvinder at udøve vold mod mænd. Denne undren er forståelig, idet vi historisk set er vant til at opfatte det mandlige køn som stærkt og handlekraftigt – måske endda som dominerende og aggressivt.

Takket være kvindebevægelsen og kvindekrisecentrene har der i samfundet været et nødvendigt fokus på at stoppe vold mod kvinder og børn. Igennem dette arbejde er vi vant til at se kvinden som den udsatte og manden som udøver. Desværre har der ikke været et tilsvarende samfundsmæssigt fokus på, at også mænd kan blive udsat for vold af en kvindelig partner. Det har medført, at vold rettet mod mænd ofte opleves som usynlig. Vi har ikke været vant til at forstå mænd som sårbare og udsatte og ej heller kvinder som mulige voldsudøvere.

Fysisk vold kræver ikke fysisk overlegenhed

At mænd kan være udsat for fysisk partnervold kommer ofte som en større overraskelse, end at de udsættes for psykisk partnervold. Denne undren skyldes, at det traditionelt ikke forventes, at en kvinde kan være fysisk voldelig overfor en mand, der er stærkere end hende selv. Udøvelse af fysisk vold kræver dog ikke nødvendigvis fysisk overlegenhed og derfor kan fysisk underlegne kvinder godt både slå, bide og sparke deres mandlige partner.

Fysisk vold mod mænd kan forekomme i situationer, hvor manden er forsvarsløs. Det kan for eksempel foregå ved, at han bliver overfaldet i sin søvn eller at volden finder sted uden forvarsel. Det sker dog også, at den fysiske vold opstår efter at mandens selvværd og grænser er nedbrudt som følge af systematisk psykisk vold. Når psykisk vold og grænseoverskridende handlinger er blevet en normalitet i forholdet, kan også fysisk vold være svær at sige fra over for.

Flere af de voldsudsatte mænd i Mandecentret fortæller, at de vælger ikke at gøre aktiv modstand, selvom det kræver meget af dem ikke at forsvare sig eller slå fra sig i situationen. Hos mange af disse mænd findes en rodfæstet holdning om, at man “slår ikke kvinder.”

Hvis manden er partneren fysisk overlegen, kan han også være bange for at gøre modstand, da den fysiske modvold kan forvolde stor skade på kvinden – muligvis større fysisk skade end hendes angreb kan på ham. Andre vælger at bruge deres styrke til at holde kvinden væk fra sig, når hun går til angreb. Selvom en mand er fysisk større og stærkere end sin partner, kan han altså godt udsættes for fysiske overgreb. Mænds fysiske styrke har dog den betydning, at de generelt er mindre bange end kvinder, når de udsættes for vold, formentlig fordi de ved, at de kan forsvare sig, hvis det virkelig bliver nødvendigt (Mirrlees-Black, 1999). På trods af at mænd ikke nødvendigvis frygter deres partner i samme grad som kvindelige voldsudsatte gør, så kan volden have store konsekvenser for mændenes helbred og være nedbrydende for deres trivsel. I de tilfælde hvor den fysiske vold mod manden er meget grov og livstruende, er det vores erfaring, at han efterfølgende er meget påvirket af frygt.

Psykisk vold udvikler sig ofte over tid

Når det kommer til den psykiske vold, så oplever vi i højere grad en forståelse af, at mænd kan blive udsat for vold af en kvinde.

Ofte starter den psykiske vold i det små og kan over tid udvikle sig til voldsomme nedvurderinger, hvor manden konstant bliver kritiseret og latterliggjort, isoleret og kontrolleret. Den psykiske vold kan nedbryde ham og flytte hans grænser for, hvad der er normalt i et forhold. Mange af de mænd, der henvender sig i Mandecentret, fortæller om partnere, der er styrende og manipulerende og at de er blevet kørt ud på et sidespor, hvor de mister fodfæstet og deres egen stemme. Mændene oplever ikke at have samme medbestemmelse som deres partner i forhold til for eksempel opdragelse og omsorg for børnene. Ofte føler mændene sig magtesløse, psykisk og kommunikativt underlegne og flere reagerer ved at trække sig og lade partneren sætte dagsordenen. Andre mænd kan reagere med irritation eller aggressivitet.

Når fædre forhindres i at se deres børn

Pr. 1. april 2019 er psykisk vold blevet kriminaliseret, ligesom fysisk vold længe har været det. Et eksempel på psykisk vold kan være, når en forælder isoleres fra sit barn i form af forhindret kontakt og samvær. I vores optik er det et skridt i den rigtige retning, at den psykiske vold, i form af grov samværschikane, er blevet anerkendt som vold i lovgivningen. Desværre ser vi også, at det i praksis er en stor udfordring at stoppe denne form for vold, som fædre er særligt udsatte for.

Mange mænd henvender sig i Mandecentret, når der opstår voldsomme konflikter eller hvis eksisterende konflikter eskaleres i forbindelse med et parbrud eller skilsmisse. Det fylder særligt for manden, hvis han oplever gentagne trusler om ikke at se sine børn eller hvis ekspartneren arbejder for at fratage ham forældremyndigheden og samværet. Blandt de voldsudsatte fædre, som boede i Mandecentret i perioden 2016-2018, havde en tredjedel intet samvær med deres børn under opholdet og en tredjedel havde kun sporadisk samvær med deres børn.

For at forstå hvordan isolation af et barn fra den ene forælder er mulig og hvorfor fædre er særligt udsatte for denne form for psykisk vold, kan man se på fordelingen af bopæls- og samværsforældre.

Danmarks Statistik oplyser, at 86% af de børn, som ikke længere bor sammen med begge forældre, har bopæl hos deres mor (Danmarks Statistik, 2018). Denne forælder kaldes bopælsforælder, mens den anden kaldes samværsforælder.

Med det at være bopælsforælder følger en række beslutningsbeføjelser i barnets liv, som samværsforælderen ikke har. Vi oplever, at nogle af disse beføjelser, såsom beslutning om flytning, kan blive udnyttet til at forhindre eller besværliggøre kontakten mellem far og barn. Selvom Forældreansvarslovens §19¹ skal beskytte barnets ret til begge sine forældre, kan man i praksis se, at bopælsforældre kan lykkes med at fratage barnet denne ret til kontakt med samværsforælderen. Når far og barn isoleres fra hinanden, kan det altså være en krænkelse af barnets ret til kontakt med begge forældre samt være en måde at udøve psykisk vold mod faren.

Denne form for psykisk vold kan indeholde:

- Nægtelse af at udlevere barnet til faren.
- Trusler om at isolere faren fra barnet.
- Fremsættelse af urigtige, grundløse beskyldninger mod faren med det formål at isolere ham fra hans børn.

De urigtige beskyldninger kan blandt andet handle om vold, incest, stof- og alkoholmisbrug eller anden omsorgssvigt og være medvirkende til at trække sager hos familiemyndighederne i langdrag. For at imødegå denne form for samarbejdschikane blev den såkaldte chikanepakke indført i 2015². Chikanepakken skulle sørge for, at samværsforælderen og barnet kunne bevare deres indbyrdes kontakt, mens rigtigheden af de fremførte påstande blev undersøgt.

Den familieretslige myndighed har et værktøj, som på én gang kan beskytte barnet imod mulig fysisk eller psykisk vold og samtidigt værne om barnets ret til samvær: At gøre samværet overvåget. Det er desværre vores erfaring, at overvåget samvær ikke bliver anvendt i tilstrækkelig grad, blandt andet fordi der ikke er de nødvendige ressourcer til det i familieretssystemet. Resultatet har været, at mange børn unødigt har mistet kontakten til den ene forælder i længere tid. Hvis der i lange perioder er højkonflikt mellem to forældre, kan den familieretlige myndighed være nødsaget til permanent at standse samværet og kontaktforsøg fra den ene forælder. Det sker for at stoppe konflikten og på den måde skabe ro om barnet.

I forbindelse med fremsættelsen af lovforslaget om kriminalisering af psykisk vold anførtes det i bemærkningerne til lovforslaget, at, såfremt de øvrige betingelser i loven er opfyldt, kan strafbar psykisk vold for eksempel bestå i:

- at isolere en person fra sit barn eller dennes nærmeste
- at true en person eller den pågældendes børn
- at udbrede ondsindet sladder, rygter eller intime oplysninger om forurettede³

Samværschikane, som forhindrer samvær mellem den ene forælder og børnene, falder således inden for begrebet psykisk vold. Fordi fædre i langt de fleste tilfælde er samværsforældre, er de meget udsatte for netop denne voldsform. Mandecentrets erfaring er, at det at blive isoleret fra sine børn, eller igennem længere tid at være i konkret fare for helt at miste kontakten med dem, kan føre til stærke krisereaktioner hos manden.

¹ Retsinformation.dk Bekendtgørelse af forældreansvarsloven, paragraf 19

² Ft.dk L 103 Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven og retsplejeloven. (Imødegåelse af samarbejdschikane m.v.)

³ Ft.dk L 139 Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser. Til § 1, nr. 2

Et andet element, der bidrager til at gøre denne form for psykisk vold mulig, er den traditionelle opfattelse af mødres rolle som primære omsorgsgivere i familien, især når det handler om mindre børn. Selv i tilfælde hvor fædre har spillet en vigtig rolle i børnenes liv, kan de opleve at blive betragtet som mindre vigtige forældre. Mænd kan derfor i mødet med de offentlige myndigheder frygte ikke at blive lyttet til og at blive sat ud på sidelinjen i forhold til deres børn. Det kan betyde, at fædre kan have svært ved at forlade et voldeligt forhold, fordi de ønsker at blive hos deres børn og er bevidste om de mulige konsekvenser ved at bryde op.

Ved et parbrud/en skilsmisse er det vigtigt at værne om den fortsatte kontakt mellem faren og børnene. Ud over at det kan have store konsekvenser for manden at blive forhindret i samværet med sine børn, kan det også have negative konsekvenser for børnene ikke at se deres far. Barnets ret til kontakt til begge forældre er en væsentlig del af barnets trivsel og skal beskyttes, som en ret barnet har, med mindre det strider mod barnets tarv⁴.

⁴ Retsinformation.dk FN's børnekonvention, Artikel 9; Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, Artikel 8

Søren mister familien

Søren parkerer bilen og går ind. Han råber hej, men der er ingen hjemme. Trine og børnene er nok forsinket. Han sætter sig med en kop kaffe og arbejder videre. Det bliver mørkt, og de kommer ikke hjem. Sådan starter fortællingen om, hvordan Søren mister sin familie.

Søren ved ikke, hvor Trine og børnene er. I tre dage ringer han til hende, men hun svarer ikke. Han kan hverken sove, spise eller arbejde. Efter nogen tid skriver Trine til Søren: *"Vi er hos mine forældre, fordi du har været voldelig. Stop med at ringe og skrive til mig."*

Den besked gør Søren meget forvirret og bekymret. Nok havde forholdet været for nedadgående den seneste tid og der havde været en del skænderier, men han havde slet ikke set det her komme. Han finder Mandecentret på nettet.

Søren taler med en rådgiver hos Mandecentret, som hjælper ham med at søge samvær med børnene i Statsforvaltningen. Trine svarer på ansøgningen med beskyldninger om, at Søren ikke kan finde ud af at være far, at han er fraværende og opfarende. Trine vil ikke mødes med ham. Hun er bange for ham og er også bange for at lade børnene være alene med ham. *"Det er helt absurd,"* fortæller Søren. *"I lange perioder har Trine været optaget af arbejde og uddannelse, mens jeg har taget mig af børnene derhjemme. Jeg forstår ikke, hvorfor hun lige pludselig ikke tør lade os være alene."*

Søren og Trine har møder i Statsforvaltningen hver for sig og til sidst bliver det besluttet, at Søren får halvanden times overvåget samvær med børnene hver tredje uge. Ofte kommer Trine ikke med børnene og så kan der gå mange uger imellem, at Søren får børnene at se. Da samværsforløbet er slut, konkluderer den børnesagkyndige, at børnene er glade for at være sammen med deres far og at han er god til at tage sig af dem. Han ser deres individuelle behov og leger alderssvarende med dem. Derfor skal samværet med børnene ikke længere overvåges.

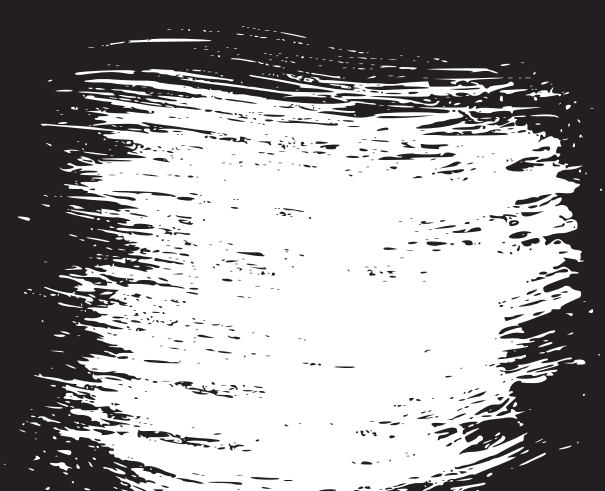
Trine fortæller Statsforvaltningen, at hun stadig ikke er tryk ved at overlade børnene til deres far, fordi hun mener at han er psykisk ustabil. Efter en periode, hvor Trine har nægtet at udlevere børnene til samvær, beslutter Statsforvaltningen at sætte et nyt forløb med overvåget samvær i gang for at komme hendes utryghed i møde. Forløbet afsluttes igen med en positiv vurdering af Søren's forhold til børnene. Børnene har brug for deres far og samværet er godt for dem. Derfor skal samværet ikke længere overvåges og det skal langsomt trappes op til hver anden weekend med to overnatninger hjemme hos ham.

Trine klager over afgørelsen til Ankestyrelsen. Hun får ikke medhold i klagen. Børnene har ret til at være sammen med Søren, men Trine vil ofte ikke aflevere dem til ham. Nogle gange bliver børnene kun afleveret, fordi fogedretten forlanger det. Det er hårdt for børnene.

Efter fire år, en retssag om forældremyndigheden og to børnesagkyndige undersøgelser, der begge bekræfter Søren's forældrekompetencer, beslutter Statsforvaltningen at ophæve samværet mellem Søren og børnene. Konflikten er blevet for svær og belaster børnene for meget.

Søren har mistet sin familie.

”De informationer jeg kunne finde om partnervold som den, jeg havde oplevet, var skrevet til kvinder. Det var ikke henvendt til mig – hvilket fik mig til at føle mig usynlig.”

Viden om vold mod mænd

På baggrund af danske omfangsundersøgelser ved vi, at vold kan ramme mænd i alle aldre og alle samfundsgrupper. Omfangsundersøgelserne har den kvalitet, at de bygger på et stort antal mænd og derfor kan sige noget om, hvordan det generelle billede ser ud i Danmark. Den viden, som vi har indsamlet i Mandecentret, har den kvalitet, at vi igennem mændenes forløb kommer helt tæt på deres liv og på den vold de har været udsat for. For at få så mange nuancer med som muligt dykker vi derfor ned i begge former for viden i det følgende. Det har været interessant for os i Mandecentret at se, at den viden vi har indsamlet om de voldsudsatte mænd der henvender sig, på mange måder svarer til de beskrivelser, som ses i de danske omfangsundersøgelser.

Voldsformer udøvet mod mænd

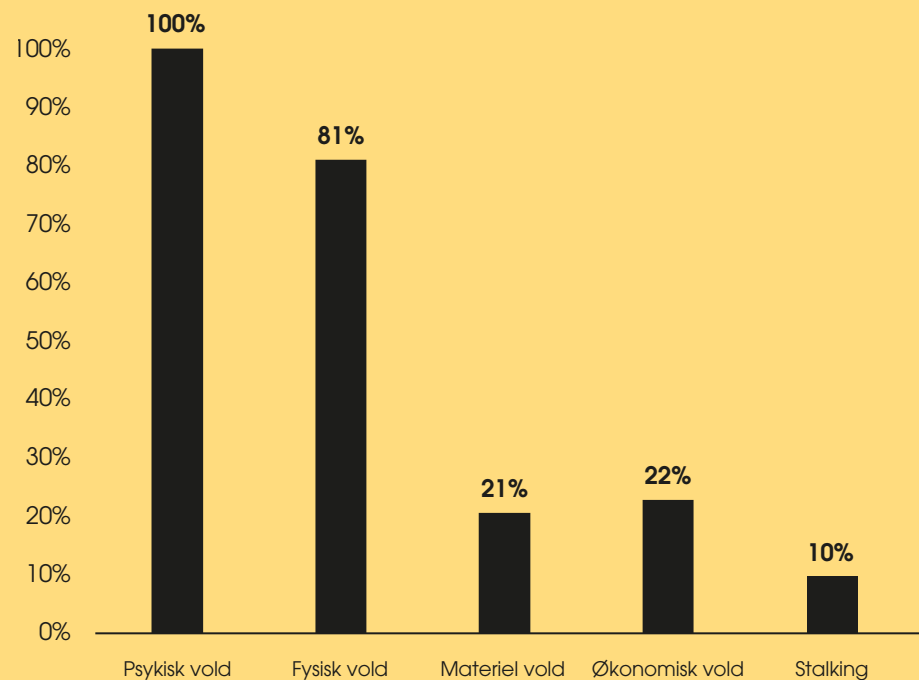
Ifølge den seneste omfangsundersøgelse af fysisk partnervold i Danmark, udført af Statens Institut for Folkesundhed, er hver tredje, som bliver udsat for fysisk partnervold, en mand. Det anslås således, at 19.000 mænd (mellem 14.000 og 26.000) i 2017 var udsat for fysisk vold af en partner (Deen et al., 2018).

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd lavede i 2018 Danmarks første omfangsundersøgelse af psykisk vold. Her dokumenteres det, at psykisk vold er den hyppigste form for partnervold blandt både mænd og kvinder. Ifølge undersøgelsen havde 1,2 % af mænd i alderen 16-64 år været udsat for psykisk vold det seneste år. Til sammenligning havde 0,7 % været udsat for fysisk vold, 0,1 % udsat for økonomisk vold og 0,6 % været udsat for presset/tvunget samleje af (eks)partneren (Ottesen & Østergaard, 2018).

På baggrund af den viden, der er indsamlet i Mandecentret, ses psykisk vold også som den hyppigste voldsform. Samtlige af de voldsudsatte beboere har været udsat for psykisk vold, udøvet af én eller flere inden for den nære relation. Efter psykisk vold følger fysisk vold som den næstmest udbredte voldsform. Det er dog værd at tilføje, at langt størstedelen af Mandecentrets beboere (90 %) har været udsat for mere end én voldsform. Oftest har mændene været udsat for både psykisk og fysisk vold, men det kan også være psykisk vold i kombination med stalking, materiel eller økonomisk vold.

Seksuel vold er den voldsform, der deles færrest fortællinger om i Mandecentret. Der er ikke registreret seksuel vold udøvet mod de voldsudsatte mænd, der boede i Mandecentret under den treårige projektperiode. I Mandecentrets ambulante rådgivning er der dog erfaring med mænd udsat for denne voldsform. Vi ved altså, at mænd udsættes for seksuel vold, men vi oplever også, at mange mænd giver udtryk for en opfattelse af, at seksuel vold kun sker mod kvinder. Mændene opfatter derfor sjældent egne uønskede seksuelle oplevelser som en krænkelse eller vold og bringer dermed heller ikke problemstillingen på banen. Derudover kan det være en udfordring for rådgivere at spørge til mændenes seksuelle trivsel og eventuelle dårlige oplevelser, hvis ikke mændene selv tager emnet op. Dette kan hænge sammen med, at den seksuelle vold stadig er et område, som kan opleves tabuiseret og svært at spørge til.

Voldsformer udøvet mod Mandecentrets beboere

OM VOLDSUDSATTE BEBOERE I MANDECENTRET 2016-2018

- I alt 58 indskrivninger af voldsudsatte mænd.
- Aldersgennemsnittet var 44 år med et aldersspænd fra 18-89 år.
- 86 % var fædre.
- De voldsudsatte fædres samvær med deres børn under opholdet på Mandecentret fordelte sig således: én tredjedel havde intet samvær, én tredjedel havde sporadisk samvær og én tredjedel havde fast samvær.
- 55 % fik offentlige ydelser, 41 % var i beskæftigelse, mens 7 % var uden indkomst under deres ophold på Mandecentret⁵.
- 47 % af de voldsudsatte beboere havde en anden etnisk baggrund end dansk.
- En tredjedel af beboerne var sygemeldte under hele eller dele af deres ophold.
- 60 % havde stor risiko for depression eller stressbelastning på indflytningstidspunktet, vurderet på baggrund af WHO-5 trivselsindeks⁶.
- 84 % placerede sig i den dårligst stillede gruppe i forhold til mental sundhed, kategoriseret ud fra The Warwick-Edinburgh Mental Well-being Scale (ibid).
- Opholdslængden var i gennemsnit 140 dage.

⁵ Når der er over 100% skyldes det, at nogle mænd havde mere end én indtægtskilde.

⁶ Besvaret af 43 % af vores samlede antal voldsudsatte beboere i perioden 2016-2018.

Hvem er de voldsudsatte mænd

Det er vigtigt at slå fast, at vold kan ramme mænd i alle aldre og alle samfundslag.

Når man arbejder med vold blandt mænd, er det værd at kende til de grupper af mænd, hvor der ifølge undersøgelser er flest som oplever vold i nære relationer. På baggrund af Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærds undersøgelse fra 2018, ved vi, at flest mænd i aldersgruppen 30-49 år er udsat for fysisk og psykisk partnervold set i forhold til resten af den mandlige befolkning. Er der tale om seksuel partnervold, rammer det dog oftere unge mænd i aldersgruppen 16-29 år (Ottesen & Østergaard, 2018).

I undersøgelsen konkluderes desuden, at størstedelen af partnervolden foregår i heteroseksuelle parforhold, hvor det er en kvindelig partner eller ekspartner, der udøver vold mod manden. Ud over mænds alder og seksualitet har vi kun begrænset statistisk viden om voldsudsatte mænd og deres socioøkonomiske forhold. Vi ved dog, at mænd der vurderer, at de selv har dårlig eller meget dårlig økonomi har været udsat for partnervold tre gange så hyppigt, som mænd med gode eller nogenlunde økonomiske forhold (ibid.).

Blandt Mandecentrets voldsudsatte beboere fra 2016-2018 er der ligeledes primært tale om heteroseksuelle mænd, hvoraf størstedelen har børn. Det er dog de færreste af mændene, som indskrives i Mandecentret sammen med børnene og en tredjedel af de voldsudsatte mænd havde intet samvær med deres børn under deres ophold. Det er vores oplevelse, at netop problemstillinger omkring børnene motiverer mændene til at søge hjælp til at ændre deres situation, hvilket kan være en af årsagerne til, at et flertal af beboerne er fædre.

Ser vi på mændenes etniske baggrund, så har lidt under halvdelen af de voldsudsatte beboere en anden etnisk baggrund end dansk. Disse beboere har ofte meget komplekse problemstillinger, sprogsværligheder og udfordringer i forhold til arbejds- og boligmarkedet. Derudover er de ofte meget socialt isoleret, blandt andet fordi de har et begrænset netværk. Dette kan være baggrunden for, at de i lige så høj grad som etniske danske mænd får ophold i Mandecentret, på trods af at de udgør en minoritetsgruppe i Danmark.

Blandt de voldsudsatte beboere ser vi mænd med dårlig trivsel, som er plaget af bekymringer, uro og sorg. Omkring halvdelen er uden beskæftigelse. Disse faktorer tilsammen betyder, at denne gruppe mænd er i stor risiko for at udvikle stress og depression. For at bo i Mandecentret skal man, som tidligere beskrevet, have komplekse sociale problemstillinger og derfor ser vi formentlig den del af de voldsudsatte mænd, som er mest sårbare og udsatte.

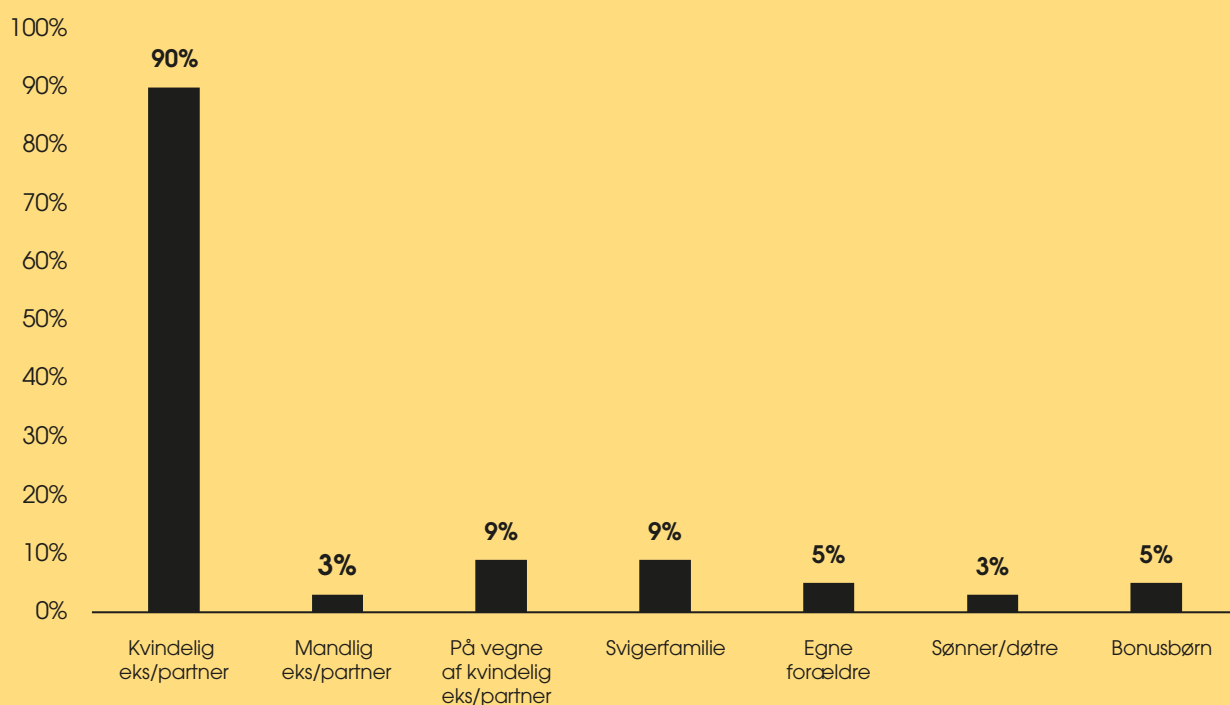
Hvem udøver vold mod mænd

Ser vi på omfangsundersøgelsen af vold og seksuelle krænkelse fra 2018, foretaget af Statens Institut for Folkesundhed, angiver 0,8 % af de adspurgte mænd at have været udsat for fysisk vold fra en nuværende eller tidligere partner indenfor det seneste år. 0,3 % har oplevet fysisk vold fra et andet familiemedlem. Det fremgår desuden af undersøgelsen, at det i overvejende grad er en kvindelig partner eller kvindelig ekspartner, som har udøvet den fysiske vold, mens der er en mere ligelig køns-mæssig fordeling, når der er tale om fysisk vold udøvet af et andet familiemedlem (Deen, et al., 2018).

Data fra "Dialog Mod Vold," som tilbyder behandling til udøvere og deres familier, viser, at der både blandt mandlige og kvindelige udøvere er høj forekomst af psykiske lidelser og personlighedsforstyrrelser (Elklit & Dokkedahl, 2018).

I Mandecentret ser vi, at det hos 90 % af de voldsudsatte beboere er en kvindelig partner eller kvindelig ekspartner, som udøver volden. Hver fjerde voldsudsatte mand i Mandecentret har oplevet vold fra flere personer. Udover vold fra deres kvindelige partner eller kvindelige ekspartner, kan mændene have været udsat for vold fra (eks)partnerens familie, netværk, nye kæreste eller egne sønner/døtre. Blandt de voldsudsatte beboere, der har været udsat for vold fra flere udøvere, har der oftest været tale om vold fra partneren/ekspartneren og hendes familie. I den sammenhæng fordeles det sig næsten ligeligt, hvorvidt der er tale om etnisk danske familier eller familier med anden etnisk baggrund.

Mandecentrets beboere udsættes for vold fra følgende personer

Barrierer for at søge hjælp

Det er en velkendt problemstilling i sundhedsvæsenet, at mænd søger hjælp i langt mindre grad end kvinder (Juel & Christensen, 2008; Madsen, 2014). I Mandecentret oplever vi, at en række barrierer gør det svært for mænd at søge hjælp. Mens nogle mænd formår at bryde med volden og håndtere deres problemer på egen hånd, så er det meget svært for andre. For de mænd, som er meget belastede af volden, kan det imidlertid have fatale konsekvenser, hvis de ikke søger hjælp, idet volden i kombination med andre udfordringer i livet kan være startskuddet til en social deroute.

I dette kapitel præsenteres både individuelle og samfundsmæssige barrierer for at søge hjælp, samt input til hvordan man som fagperson kan arbejde konstruktivt hermed, så mændene får den nødvendige, kvalificerede hjælp. Barriererne handler om, at det kan være særdeles svært at forlade en partner. Om stereotype forestillinger om mænd. At voldshandlinger bliver opfattet forskelligt, alt efter om de udøves mod en mand eller mod en kvinde. At mændene frygter ikke at blive troet på, hvis de fortæller om, hvad de har været udsat for. Og endelig at der er få tilbud til voldsudsatte mænd.

Det er svært at bryde ud af et voldeligt forhold

Både mænd og kvinder bliver mødt med spørgsmålet om, hvorfor de ikke bare forlader den voldsudøvende partner. Set udefra kan det virke som den eneste rigtige beslutning at forlade en voldelig partner. Det er dog vores erfaring, at det ikke altid er det mest hensigtsmæssige for parret og deres børn. Det afhænger af voldens karakter og hvorvidt parterne eller partneren er i stand til at ændre den voldelige adfærd. Har parret børn, skal man altid have særligt fokus på deres tarv.

Selv i de situationer, hvor et brud er den bedste løsning, er det vigtigt at forstå, hvor kompliceret det kan være at afslutte et forhold, også selvom der har været vold i relationen. Bliver manden ikke mødt med forståelse for dette aspekt, så kan skammen over at leve i en voldelig relation afholde ham fra at søge hjælp.

Parret kan have været sammen i mange år og har opbygget et liv i fællesskab. For mange mænd er partneren deres eneste fortrolige. De har måske børn sammen, et fælles hjem, er blevet en del af hinandens familier og har fælles venner. Til familielivet er der knyttet drømme og identitet. At forlade partneren vil derfor betyde, at manden også skal sige farvel til alle de gode ting og til den tryghed, der kan være forbundet med et familieliv. Derudover vil der ofte være frygt for at miste kontakten til sine børn eller for at lade børnene være alene hos en voldsudøvende forælder (Grøvdal & Jonassen, 2015).

Hvis manden har været udsat for vold over en længere periode, så kan det have fået så stor indvirkning på hans helbred og selvværd, at han ikke er i stand til at forlade partneren. Han har måske mistet troen på sine egne evner til at skabe sig et nyt liv. Måske tænker han, at han ikke selv fortjener bedre eller at det er normalt og aldrig kan blive anderledes. Voldens indvirkning på selvværd, handleevne og tro på fremtiden kan gøre, at han bliver i forholdet i mange år. En dårlig økonomi og udfordringer med at finde en ny bolig kan også forhindre manden i at forlade partneren. Enkelte mænd vælger at flytte tilbage til deres partner efter et ophold på Mandecentret af disse grunde.

Er der i den konkrete situation tale om, at et brud ser ud som den bedste løsning, må man huske, at det for manden kan have vidtrækkende konsekvenser, og at det kræver kræfter og overskud, som han sjældent er i besiddelse af, netop fordi volden har været med til at nedbryde hans selvværd. Det kan som fagperson måske opleves, som om ens arbejde er nyttesløst eller ingen forskel gør, hvis manden flere gange vender tilbage til den voldelige partner og afviser den hjælp han tilbydes.

Som fagperson er det vigtigt at vide, at det sjældent er let at bryde ud af et voldeligt forhold og at manden kan have brug for en længere afklaringsproces for at indse, acceptere og forhåbentlig i sidste ende få kræfter til at handle på sin situation. I den proces kan man spille en vigtig rolle ved at støtte og tale med manden. Selvom ens hjælp ikke nødvendigvis fører til handling lige nu, kan den spille en vigtig rolle for mandens proces med at komme fri af volden.

Forventningen om at mænd selv klarer deres problemer

Studier viser, at der er dobbelt så mange mænd som kvinder, der "aldrig eller næsten aldrig har nogen at tale med" (Pedersen, et al. 2014). I Mandecentret oplever vi ligeledes, at mændene sjældent har talt med deres familie eller venner om, hvad de har været udsat for. Hvis man ikke tidligere har talt med andre om svære ting i livet, kan det virke helt uoverskueligt at begynde at fortælle om volden.

Både i samfundet generelt og hos den enkelte mand trives traditionelle forestillinger og forventninger om, at mænd er stærke, handlekraftige og i stand til at klare sig selv. Det passer derfor ikke ind i mandens selvbillede, at han bliver nødt til at opsøge hjælp. Hvis manden befinder sig i en kritisk livssituation, kan den indre modstand mod at søge hjælp vise sig at være risikabel, fordi manden ikke får den nødvendige støtte til at stoppe volden eller til at komme ud af den voldelige relation (Grøvdal & Jonassen, 2015). Derudover kan det også have store konsekvenser for mandens børn at vokse op i en familie præget af vold.

Kønsroller og stereotype forestillinger om, hvad der er maskulint, kan således have den slagside, at mænd i krise vælger at isolere og distancere sig. Selv hvis de er i kontakt med fagpersoner, vil de ofte undlade at fortælle om volden. Derfor er det vigtigt, at hver enkelt mand mødes af rådgivere, som er gode til at opdage tegnene på, at han er udsat for vold og som anerkender, at det netop er et udtryk for styrke og handlekraft, når han i en krisesituation søger den nødvendige hjælp.

I Mandecentret oplever vi, at mænd kan have svært ved at fortælle om vold og svært ved at bede om hjælp. Vi oplever imidlertid også, at der er ved at ske et brud med de traditionelle kønsroller og at nogle af barriererne for at søge hjælp bliver færre. Især i de senere år er vi således ugentligt blevet kontaktet af mænd, som allerede ved den første henvendelse i telefonen fortæller, at de har været udsat for vold.

Vold overses, når den er rettet mod mænd

I en Voxmeter-undersøgelse, foretaget for Mandecentret i 2018, vurderede et udsnit af danskerne, om en handling kan betragtes som vold, hvis den begås mod henholdsvis en kvinde og en mand. Resultatet af undersøgelsen viser, at både mænd og kvinder oftere vil betragte handlinger begået mod kvinder som vold. Der blev eksempelvis spurgt, om det kan betragtes som vold, hvis en mand giver en kvinde en lussing i et voldsomt skænderi. Dette svarer 93% ja til. Hvis det derimod er en kvinde, som giver en mand en lussing, så mener blot 79%, at det er vold. I forbindelse med seksuel vold ses et endnu større skel i vurderingen. Hvis en mand tvinger sig til sex med en kvinde mod hendes vilje, så mener 92%, at det er vold. Hvis en kvinde derimod tvinger sig til sex med en mand mod hans vilje, så vurderer kun 66%, at det er vold.

Fordi vi er vant til at se og tale om mænd som udøvere af vold, kan vi som fagpersoner have en forudindtaget opfattelse af manden som den voldelige og kvinden som den udsatte. Vi kan altså være blinde for, at det kan være meget komplekst, hvad der er sket i relationen og at positionerne også kan være omvendt. Hvis vores faglighed er styret af den traditionelle opfattelse, kan det farve kontakten med familien og i værste fald medføre, at volden mod manden forbliver i det skjulte.

Ud over at man som fagperson kan risikere at overse den vold, som mænd bliver udsat for, så kan de implicerede parter også selv have svært ved at få øje på volden. Mange af de mænd, der henvender sig i Mandecentret i forbindelse med et brutt parforhold, har levet i et forhold præget af vold - uden selv at være klar over det. Først når de begynder at få kendskab til, hvad vold er, går det op for dem, hvilken betydning volden har haft for deres liv og relationer.

Hvornår er partnervold vold?

Kilde: Voxmeter for Mandecentret, januar 2018

Der er forskel på, om en handling opfattes som vold, afhængig af, om det rammer en mand eller en kvinde. Sådan her svarede danskerne, da Mandecentret i 2018 fik Voxmeter til at spørge:

Er det vold, hvis en mand giver en kvinde en lussing i et voldsomt skænderi?
JA: 93 %

Er det vold, hvis en kvinde giver en mand en lussing i et voldsomt skænderi?
JA: 79 %

Er det vold, hvis en mand tiltvinger sig sex mod hendes vilje?
JA: 92 %

Er det vold, hvis en kvinde tiltvinger sig sex mod hans vilje?
JA: 66 %

Er det vold, hvis han gennem flere år ydmyger og håner hende?
JA: 70 %

Er det vold, hvis hun gennem flere år ydmyger og håner ham?
JA: 63 %

Er det vold, hvis han forhindrer hende i at se sine børn?
JA: 54 %

Er det vold, hvis hun forhindrer ham i at se sine børn?
JA: 49 %

Frygten for ikke at blive troet på

Både voldsudsatte mænd og kvinder har et udtalt behov for at blive mødt med forståelse for deres situation og for den vold, som de bliver udsat for (Christensen, et al., 2010). Desværre oplever vi, at voldsudsatte mænd bærer på en frygt for ikke at blive taget alvorligt eller ikke at blive troet på. Dette gør sig også gældende for voldsudsatte mænd i andre nordiske lande (Ingerbjørg, 2013). Denne frygt kan blive en barriere for at søge hjælp. Det er vores erfaring, at frygten kan bunde i tidligere erfaringer med ikke at blive mødt og lyttet til.

Nogle af mændene, der kommer i Mandecentret, oplever eksempelvis at politiet kun taler med deres partner, når de kommer ud til "husspektakler", og at mændene kan blive bedt om at forlade hjemmet, uden at de får mulighed for at forklare deres version af hændelserne. De har ligeledes erfaringer fra samtaler med andre myndigheder, hvor det primært er den kvindelige partner, som bliver bedt om at give sit perspektiv på det skete.

Selv når de voldsudsatte mænd har kontakt til fagpersoner, kan de have svært ved at bringe deres problemer på banen af frygt for ikke at blive troet på. Derfor er det vigtigt, at man som fagperson også er nysgerrig på mandens perspektiv og ser kritisk på sin egen forforståelse, hvis man vil bidrage til, at den voldsudsatte mand søger hjælp og åbent fortæller om, hvad han har oplevet.

Serviceoven §109 - kvindekrisecentre

Kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til kvinder, som har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i relation til familie- eller samlivsforhold. Kvinderne kan være ledsaget af børn, og de modtager under opholdet omsorg og støtte⁷.

Serviceoven §110 - herberg (herunder Mandecentret)

Kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp⁸.

Forskelle på servicelovens §109 og §110

- §109 er udelukkende for kvinder og børn. §110 er for både kvinder og mænd.
- I §109 kan kvinder indskrives anonymt. Det kan mænd ikke i §110.
- Kommunen har en særlig rådgivningspligt overfor kvinder indskrevet i §109 (koordinerende rådgivning). Denne rådgivningspligt har kommunen ikke overfor mænd i §110.
- I §109 er personalet specialiseret i arbejdet med vold i nære relationer. Dette gælder ikke nødvendigvis i §110.
- I §109 er børn sikret omsorg og støtte – herunder op til 10 timers psykologbehandling. Børn er ikke sikret dette i §110.
- Der findes færre tilbud til mænd med børn, da mange §110 botilbud tilbyder ophold til mænd og kvinder med misbrugsproblemer og ubehandlet psykisk sygdom. I disse tilbud kan der ikke bo børn.

Få tilbud til mænd udsat for vold

Hvis en mand bliver udsat for partnervold og ønsker at søge hjælp, så står han over for den barriere, at der kun findes meget få tilbud til voldsudsatte mænd og ofte kender fagpersonerne ikke til disse tilbud. Derfor henvises den voldsudsatte mand ofte ikke til et relevant tilbud. Det er desuden velkendt, at hvis et givent tilbud inden for sundhedsområdet ikke direkte kommunikeres til mænd, så tænker de ikke, at det er rettet til dem (Madsen, 2014). Det er vores erfaring, at det især i særlig grad gælder et område som vold i nære relationer, hvor næsten al kommunikation har handlet om vold mod kvinder.

Opfattelsen af, at det hovedsageligt er kvinder, som udsættes for vold i nære relationer, har desuden påvirket den danske lovgivning. Således har vi stadig en servicelov, som med §109, sikrer kvinder og børn (men ikke mænd og deres børn) et krisecenterophold, hvis de er udsat for vold eller trusler om vold. Historisk set har det store fokus, der har været på voldsudsatte kvinder og børn, betydet, at der i dag er cirka 50 specialiserede kvindekrisecentre. I lovgivningen finder man desværre ikke det samme tilbud til mænd og deres børn. De er derfor nødsaget til at henvende sig på et af landets herberger, som har en bredere målgruppe. Offtest har herbergerne under servicelovens §110 en beboergruppe, som lever med blandt andet misbrug og psykisk sygdom og det er derfor ikke muligt for børnene at følge med deres far.

Der er imidlertid mulighed for ophold for både den voldsudsatte mand og hans børn i Mandecentrets fem afdelinger i Aalborg, Odense, Aarhus, Esbjerg og København og fra 2020 i Randers. Der findes desuden krisecentre til mænd i Horsens og i Fredericia. Enkelte af landets øvrige §110-botilbud har også specialiseret sig i hjælp til voldsudsatte mænd, men hvis en mand bor uden for landets større byer, så er muligheden for at få hjælp begrænset. I kommunalt regi findes der kun meget få specialiserede indsatser til voldsudsatte mænd (Oldrup, et al., 2019).

Især er det meget sparsomt med muligheder, hvis trusselsniveauet mod manden er højt, så han ikke kan rummes i et almindeligt §110-botilbud, som er uden særlig beskyttelse. Mulighederne er også begrænsede, hvis den voldsudsatte mand "blot" har brug for rådgivning. Ambulant rådgivning er ikke sikret i serviceloven, så Mandecentret og andre krisecentre er nødsaget til at drive den ambulante rådgivning via frivillige indsatser, hvilket gør forankringen af rådgivningen usikker.

Voldsudsatte er ifølge serviceloven sikret rådgivning i kommunen. Men størstedelen af kommunerne har desværre ikke et tydeligt beredskab til at håndtere sager om partnervold. Sagsbehandlerne har ikke en systematisk screening af vold som led i deres sagsbehandling og der findes sjældent en strategisk handleplan at målrette indsatsen efter (Oldrup, et al., 2019).

For at voldsudsatte mænd kan få den nødvendige hjælp er det afgørende, at der findes kvalificerede tilbud, som er målrettet netop til dem. Både voldsudsatte mænd og kvinder efterspørger en specialiseret viden om vold hos de fagpersoner, som de er i kontakt med (Rambøll, 2013). Selvom forskellen i både omfang og indhold i tilbuddene til voldsudsatte mænd og kvinder er markant, så er der heldigvis flere muligheder for hjælp og rådgivning end tidligere og der kommer gradvist flere tilbud til (se oversigt sidst i faghæftet).

⁷ danskelove.dk

⁸ ibid

At opdage og tale om volden

Som fagperson er det vigtigt at tage sig tid til at lytte til mandens oplevelser med nysgerrighed og oprigtighed og dermed skabe et tillidsfuldt møde, hvor manden oplever, at han bliver taget alvorligt. Nogle fagpersoner har måske kontakt med en familie over længere tid og kan opbygge en tillidsfuld relation og sikre, at manden og hans familie får kvalificeret hjælp. Andre skal på et kort møde afdække mandens problematikker, herunder om han udsættes for vold, og det kan være en svær opgave.

Med et bredere kendskab til de mulige reaktioner på vold og kendskab til det sprog, som mænd typisk bruger om voldelige hændelser, kan man som fagperson blive bedre til at opdage partnervold og tale om den. På den måde kan man bidrage til, at manden får styrket sine ressourcer, bliver klarere på egne værdier og kommer videre til et liv uden vold.

Mandens reaktioner på partnervold

Det kan både være svært at identificere om en mand er voldsudsat og at differentiere mellem reaktioner på vold og andre krise- eller mistrivelsesreaktioner i forbindelse med et parbrud, fordi reaktionsmønstrene ofte ligner hinanden. Mandens krise består typisk af en sorgproces, som opstår i forbindelse med tabet af partneren og tabet af trygheden ved at leve som en familie med et fælles hjem. Sorgen er ofte til stede, også selvom forholdet har været voldeligt.

Hvis manden desuden mister den daglige kontakt med sine børn og ikke længere har medbestemmelse omkring børnenes hverdag, så opstår der desuden ofte en følelse af magtesløshed.

Mange af de mænd, der udsættes for vold, oplever symptomer som:

- tankemylder
- hovedpine
- nervøsitet
- hjertebanken
- smerter i kroppen
- søvnbesvær
- mareridt
- koncentrationsbesvær
- glemsomhed

Andre stærke reaktioner på vold kan være skam- og skyldfølelse, depression, angst, stress, PTSD, et negativt selv billede og en oplevelse af håbløshed. Mænds reaktionsmønstre kan være præget af overdreven selvkritik, misbrug, arbejdsnarkomani, mange timers surfing og spil på nettet. Desuden kan de have svært ved at fastholde arbejde eller bolig. Nogle af mændene har også tanker om selvmord.

Mænd i krise reagerer ofte med en blanding af tilbagetrækning fra relationer og udadrettede adfærd og det kan gøre det vanskeligt for fagpersoner at håndtere situationen. Med sådanne reaktioner kan man ud fra vores traditionelle forestillinger om kønsrollerne få det indtryk, at manden er voldsudøveren i forholdet. Men i nogle tilfælde viser det sig, at den svingende adfærd er udtryk for, at manden selv er udsat for vold. Mænds adfærd stemmer altså ikke altid overens med vores traditionelle forestillinger om, hvordan man agerer og reagerer som udsat. Derfor er det vigtigt at have en forståelse for mænds måde at reagere på, hvis man som fagperson skal bidrage til, at de kommer ud af voldens skygge.

Typiske udtryk som mænd bruger om volden

Mænd har ofte få eller ingen nære relationer, som de taler med om de svære ting i livet. Derfor har de som oftest heller ikke et nuanceret sprog, som kan beskrive de tanker, følelser og den adfærd, der er forbundet med at leve i et voldeligt forhold. Heller ikke alle fagpersoner er vant til at få øje på og tale om volden. Det kan således være en svær opgave, når man som fagperson skal tale med manden om vold. I samtalerne kan det derfor være gavnligt at tage udgangspunkt i de ord og vendinger, som manden selv bruger om volden.

Ofte vil volden først blive bragt på banen efter nogle samtaler og volden vil ofte være tæt forbundet med de øvrige udfordringer, der er i parforholdet. Det kan være et udtryk for, at manden er så følelsesmæssigt berørt og belastet af volden, at han ikke taler om den. Det kan imidlertid også handle om, at han ikke umiddelbart oplever sig meget belastet af volden. At problemer omkring et brutt parforhold, aftaler om samvær med børn, samt mangel på bolig og arbejde forekommer mere presserende.

I Mandecentret er beboerne ofte meget usikre på konsekvenserne af at fortælle om de voldelige hændelser. De ved, at det ikke er godt for deres børn at vokse op i en familie med vold, og de kan samtidig være bange for, at der sker en underretning til kommunen, som kan have alvorlige konsekvenser for kontakten til børnene. Usikkerheden kan også handle om, at mændene frygter en konflikt-optrapning med partneren eller at blive latterliggjort af omverdenen. De kan opleve en skam over det, der har fundet sted, ligesom de kan opleve skyld over deres egne reaktioner og handlinger.

Når mænd ofte ikke selv taler om deres oplevelser med vold, er det vigtigt som fagperson at få øje på de tegn på vold, som dukker op i samtalen. Udover at identificere og være nysgerrig på mandens reaktioner, er det afgørende at skærpe sin opmærksomhed på det sprog, som manden bruger, når han fortæller sin historie.

Der er, som det fremgår af eksemplerne neden for, ofte sproglige tegn på højkonflikt og vold.

I samtalerne er det vigtigt at spørge til de konkrete episoder og til de ord og formuleringer, som manden bruger. Et spørgsmål relateret til det første eksempel i de nedenstående sætninger kunne eksempelvis lyde: "Hvad vil det sige, at der er krig i forholdet?"

Her er en række eksempler på typiske sætninger, som vi er stødt på i Mandecentret og som er knyttet til de enkelte voldsformer:

Overordnet om volden:

- Der er krig i forholdet.
- Hun gør mig totalt magtesløs.
- Hun sætter mig skakmat.

Psykisk vold:

- Hun er dominerende, hysterisk, nedvurderende.
- Hun kontrollerer fuldstændig mit liv og bestemmer hvem jeg må se.
- Hun styrer mine sociale medier, for eksempel hvem jeg må være venner med på Facebook.
- Hun forlanger fotos af dem, jeg er sammen med.
- Hun er sygeligt jaloux.
- Hun er psykisk syg.
- Hun prøver at presse mig til at slå igen.
- Hun truer med, at jeg aldrig får børnene at se igen.

Fysisk vold:

- Hun giver mig 'dask'.
- Hun bider, river, sparker.
- Hun kaster alle mulige ting i hovedet på mig.
- Hun går amok.
- Hun angriber mig.

Stalking:

- Hun sender overdrevent mange sms'er.
- Hun sender et tæskehold efter mig.
- Hun sender sin familie/sine brødre efter mig.

Materiel vold:

- Hun hælder kaffe i min computer.
- Hun ødelægger mine ting.
- Hun smider mine ting ud ad vinduet.

Økonomisk vold:

- Hun har smidt mig ud af vores fælles hjem og jeg orker ikke at kæmpe mere.
- Jeg må ikke selv bestemme, hvad jeg vil købe for de penge, jeg har tjent.
- Hun siger, at jeg må betale, hvis jeg vil se mine børn.

Seksuel vold:

- Hun tog sit tøj af og forsøgte at sætte sig på mig, selvom jeg sagde, at jeg ikke havde lyst.
- Jeg følte ikke, at jeg havde noget valg. Hvis jeg ikke gik i seng med hende, var jeg bange for at konflikten eskalerede, som den plejede, når jeg sagde fra.
- Hun udnyttede, at jeg ikke var i stand til at sige fra, fordi jeg var meget fuld.

Sæt ord på volden

I arbejdet med voldsudsatte mænd er vi i Mandecentret stødt på en udfordring, nemlig hvordan vi som fagpersoner bedst sætter ord på volden. I kraft af at Mandecentret har en bred målgruppe, så er det ikke altid voldsproblematikken i sig selv, som er årsagen til mandens henvendelse til os. For nogle mænd kan det virke stigmatiserende eller overvældende, hvis vi peger på, at de er udsat for vold. Det kan være voldsomt dels at se volden i øjnene og dels at tale om den. De fleste har sjældent forestillet sig, at det skulle ske for dem.

Når en mand tager ophold i et døgntilbud som Mandecentret, så kan han i begyndelsen, afhængigt af krisens karakter, have brug for ro til at være i de svære tanker og følelser, til at blive støttet i sin egenomsorg og til at få spist, sovet og bevæget sig. På et passende tidspunkt kan manden inviteres til at uddybe grunden til, at han har opsøgt hjælp.

Andre fagfolk, for eksempel i kommunerne, er nysgerrige på, hvornår de kan spørge til volden, blandt andet fordi vold er et stort emne at åbne op for. De kan også være i tvivl om, hvorvidt det er bedst ikke at spørge til volden, da det er et emne, som ikke altid kan rummes indenfor det konkrete kommunale tilbuds rammer. I vores optik vil det altid være godt at spørge til mandens oplevelser, hvis han begynder at fortælle om episoder, der kunne lyde som tegn på vold. Hvis vold ikke er indenfor ens arbejdsområde, er det vigtigste at være empatisk lyttende og herefter at henvise videre til tilbud, hvor der er volds-specifik viden.

Hvis man befinder sig i et møde med en voldsudsat mand, kan man nærme sig problemstillingen ved at spørge til baggrunden for, at han er her i dag og måske senere til, hvordan det går derhjemme. Hvis han fortæller om svære og konfliktfyldte ting i sit forhold, kan der spørges til konkrete episoder og detaljer, hvilket kan bidrage til en afklaring af hvilken effekt volden har på ham, fysisk, psykisk og socialt. Når han er begyndt at fortælle, kan man lade ham udfolde, hvordan hans historie har udviklet sig over tid, eventuelt ved at anskueliggøre vigtige hændelser på en tidslinje. Herved er der mulighed for at blive mere bevidst om, hvad der er sket i relationen og i hvilken rækkefølge, hvilket kan bidrage til forståelse, detaljerighed, sammenhæng og overblik.

Det kan desuden være givende at spejle nøgleord og formuleringer, som han bruger til at beskrive effekten af de voldsomme hændelser og spørge til dem. Hvis han siger at det er meget voldsomt derhjemme for tiden, kan man gentage ordet "voldsomt" og holde en pause, eller man kan spørge om, hvad det vil sige, at det er "voldsomt for tiden". Det kan også foregå gennem tegninger på et whiteboard, hvis manden er meget visuelt orienteret. Samtalerne kan foregå ansigt til ansigt, på en "walk and talk," eller mens man sammen ordner praktiske ting.

Det er ikke altid hensigtsmæssigt som rådgiver at bruge betegnelsen vold, da det kan virke skamfuldt og stigmatiserende. Her kan man i stedet bruge de ord, som manden selv bruger om volden. Hvis han er meget påvirket af volden, kan det imidlertid være godt at få talt om hændelserne som vold. Det kan give en øget forståelse af, hvorfor han reagerer så stærkt på det, som han har været – eller stadig – er udsat for. Hvis der er børn i hjemmet, er det desuden nødvendigt at tale om volden og foretage en underretning til kommunen.

Hvis man som rådgiver er blevet klar over, at manden sandsynligvis har været udsat for vold og er meget belastet af sine oplevelser, kan man fortælle, at man ofte har kontakt til mænd, som har oplevet noget tilsvarende og tilbyde at beskrive erfaringerne fra disse samtaler. Herefter kan man fortælle om, hvordan man fagligt kan betragte den slags hændelser og at det, han fortæller om, kan ligge inden for kategorien vold. Hvis manden er åben over for at kalde hændelserne for vold, kan man fortælle om den voldsform/de voldsformer, der kan være tale om. Endelig kan nogle mænd have gavn af at høre, at de ikke står alene med deres oplevelser, men at andre mænd har oplevet noget lignende og har formået at bearbejde volden og dens effekter. Det kan være med til at formidle et håb.

Kortlæg mandens rolle i volden

I Mandecentret arbejder vi med en relationel tilgang til vold. Det vil sige, at vi ikke arbejder ud fra et på forhånd givet magtforhold mellem kønnene, men i stedet undersøger de dynamikker, der er på spil i den enkelte familie. For at forstå kompleksiteten er det i mange tilfælde nødvendigt at bevæge sig væk fra en krænker-offer tankegang. I stedet kan man som rådgiver fokusere på, hvordan volden kom ind i relationen og på hvordan magtanvendelse og vold konkret udspiller sig og udøves.

Som fagperson er det vigtigt at udforske, hvem der udøver hvilke voldelige handlinger i relationen, for på den måde at forstå dynamikken i den konkrete familie og finde frem til den bedst kvalificerede indsats. Det kan være meget komplekst, og vil ikke i alle tilfælde kunne lade sig gøre at foretage denne vurdering – heller ikke selvom man har begge parter perspektiv på hændelserne.

Selvom virkeligheden kan være meget kompleks, kan man undersøge hvilken af følgende kategorier manden befinder sig i⁹.

- Han er **udsat for vold** og han udøver ikke selv vold.
- Han **udøver modvold** som et forsvar mod den vold, han er udsat for.
- Der er **indbyrdes vold** i relationen og begge parter udøver vold.
- Han **udøver vold** og partneren/familiemedlemmet udøver ikke vold.
- Han **udøver vold** og partneren/familiemedlemmet udøver modvold i forsvar.

Vi ved, at knap en fjerdedel af de voldsudsatte beboere i 2016-2018, også selv havde ageret fysisk og/eller psykisk voldeligt mod deres partner. Det er vurderet, at manden var voldsudsat, men vi har ikke i alle disse tilfælde afdækket, hvorvidt hans voldelige handlinger var et forsvar mod den vold han blev udsat for (modvold), eller om handlingerne indgik i en indbyrdes voldelig dynamik med partneren (indbyrdes vold). I Mandecentret arbejder vi fortsat på at blive endnu bedre til at foretage denne vurdering.

I de tilfælde, hvor man kan have samtale med begge parter, kan man stadig opleve, at det er svært at vurdere, hvorvidt der er en klar magtfordeling og dermed én udsat og én udøver. Ofte fordi de involverede parter har meget forskellige perspektiver på, hvordan volden er opstået og hvad der konkret er sket i de forskellige situationer. Deres fortællinger kan være præget af en høj grad af selvretfærdighed. De vil ofte hver især fremstille sig som den krænkede part - uden forståelse for hvordan deres handlinger påvirker partneren og hvordan de eventuelt selv bidrager til den voldelige dynamik. Det anskueliggøres i eksemplet neden for, der er hentet fra en parsamtale mellem Kirsten og Asger.

Asger: "Jeg har gennem lang tid forsøgt at tage vare på familien, mens Kirsten altid er optaget af at styre, dominere og tale ned til mig. Hun er blevet meget aggressiv og det har efterhånden taget overhånd, så hun nu også er begyndt at bide og sparke mig. En mand slår ikke på en kvinde, men jeg ved ærligt talt ikke, hvad jeg skal gøre."

Kirsten: "Jeg er den, der må tage ansvaret for det hele, mens Asger har trukket sig væk fra mig og børnene. Pludselig kan han fare op og er helt utilregnelig. Under et skænderi forleden skubbede han mig ind i væggen, og jeg er begyndt at blive bange for, hvad han kan finde på i forhold til mig og børnene. Jeg kan ikke leve med det længere."

I nogle samtaler kan det blive mere klart, hvem der er udøver og hvem der er udsat for vold. I andre tilfælde kan det, som ovenfor, være mere kompliceret at afgøre.

Har man som fagperson samtale med begge parter, kan man være opmærksom på tegn, der kan indikere en klar magtfordeling og dermed, at der er tale om én udsat og én udøver. Der kan i samtalen være forskellige tegn på, at manden er udsat for vold. Tegnene kan være, at han virker nervøs eller viser tegn på at være decideret bange. Måske er det kun partneren der taler, mens han stille samtykker eller sidder og stirrer frem for sig. Det kan også være, at partneren virker kontrollerende, mens han viser sin modstand gennem sit kropssprog eller ved pludseligt at fare op og forlade lokalet. I tilfælde som disse kan det være bedst at afholde møder med parterne hver for sig. Eller man kan sideløbende med parsamtalerne give mulighed for personlige samtaler, så den udsatte bedre får mulighed for at komme til orde.

Har man udelukkende samtale med manden er det væsentligt at spørge til, hvad der er sket i relationen. I Mandecentret har vi modtaget henvendelser fra mænd, der taler om sig selv som udøvere. Igenem en nysgerrighed på, hvad der er sket i relationen, bliver det i nogle af disse tilfælde tydeligt, at manden er den voldsudsatte. På grund af en vedvarende og systematisk italesættelse af manden som voldelig, manipuleres nogle mænd til at tvivle på sandheden i det de oplever og føler. Vi ser modsat også, at en mand kan tale om sig selv som den udsatte, men at vi gennem et forløb finder ud af, at han selv er initiativtageren og at partneren har forsøgt at forsvare sig.

I de tilfælde hvor en mand har udøvet modvold i selvforsvar eller der har været indbyrdes vold i relationen, oplever vi i Mandecentret, at manden ofte er meget bekymret for at blive opfattet som initiativtageren til volden. Derfor er det væsentligt, at man som fagperson ikke automatisk tildeler manden rollen som initiativtager til volden, selvom man har kendskab til, at han har ageret voldeligt.

⁹ Inddelingen er inspireret af Respect toolkit (2013) Work with male victims of domestic violence.

Som en dårlig film

Carsten og Helle var gift i fire år. De var glade for oplevede, at de realiserede deres kærlighed, da de år gammel. Sønnen var meget syg i starten og det var deres liv sammen og fik deres søn, som nu er to svært for dem. Mange nætter sov de ikke og trætheden blev til irritation, som udviklede sig til skænderier, der var svære at stoppe. Hun fortalte ham konstant, at han var en dårlig kæreste og en dårlig far. Carsten trak sig meget væk og når hun begyndte at råbe ad ham, så kunne han godt svare aggressivt igen.

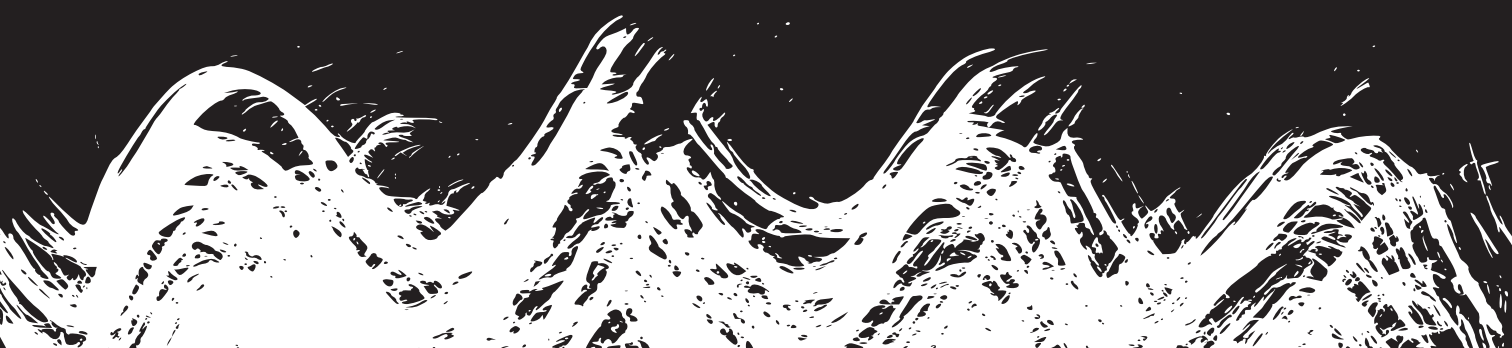
”I perioden efter jeg fortæller, at jeg ikke vil være sammen med hende mere, eksploderer volden mod mig. Hun sviner mig til og slår mig. Rigtig hårdt. Én gang slår hun mig så hårdt i ryggen, at jeg falder sammen. For det meste går hun efter hovedet og kaster ting efter mig. Hun smider mine ting ud og spærrer vejen for mig, når jeg skal på arbejde. Hun skriver til mine kolleger, at jeg slår hende. Jeg har ikke lyst til at sige noget dårligt om hende, men jeg bliver nødt til at fortælle dem, at det ikke passer, og om hvor presset hun er. Hun truer mig med, at jeg aldrig får min søn at se igen, hvis jeg flytter. Jeg kan godt blive bange for, hvad hun kan finde på, når hun er alene med vores søn, men jeg tror ikke, at hun skader ham alvorligt.”

Carsten flytter ind i Mandecentret og er i længere tid meget påvirket af volden og græder meget. Han fortæller, at han er glad for at have sit eget værelse og for at snakke med de andre beboere, men det virker som om, at han har svært ved at falde til ro. Han ser sin søn to dage hver anden uge, savner ham meget og er bange for, hvad der vil ske, hvis han kræver mere samvær.

Carsten får tildelt en kontaktperson, som yder socialfaglig hjælp og støtter ham i kontakten til kommunen. Han deltager i en gruppe for Mandecentrets beboere og har supplerende personlige samtaler med særligt fokus på, hvordan volden kom ind i forholdet, hvordan volden har påvirket hans liv og hvordan han kan agere meningsfyldt i forhold til egne værdier. Carsten bliver hjulpet med boligsøgning og får hjælp til at få styr på sin økonomi. Han får desuden juridisk bistand omkring samvær med sin søn samt personlig rådgivning til at mindske konflikterne med sin partner.

”Mandecentret har hjulpet mig med at få mere overskud og genvinde troen på mig selv. Jeg er blevet bedre til at kommunikere med min ekskæreste og trækker mig ikke længere, når der er optræk til konflikt. Vi forstår hinanden bedre nu og vi er begyndt at arbejde bedre sammen om at være forældre. Det er det bedste for vores søn. Næste skridt for mig er at finde et sted at bo, hvor jeg kan bygge mit liv op igen og hvor jeg kan være sammen med min søn.”

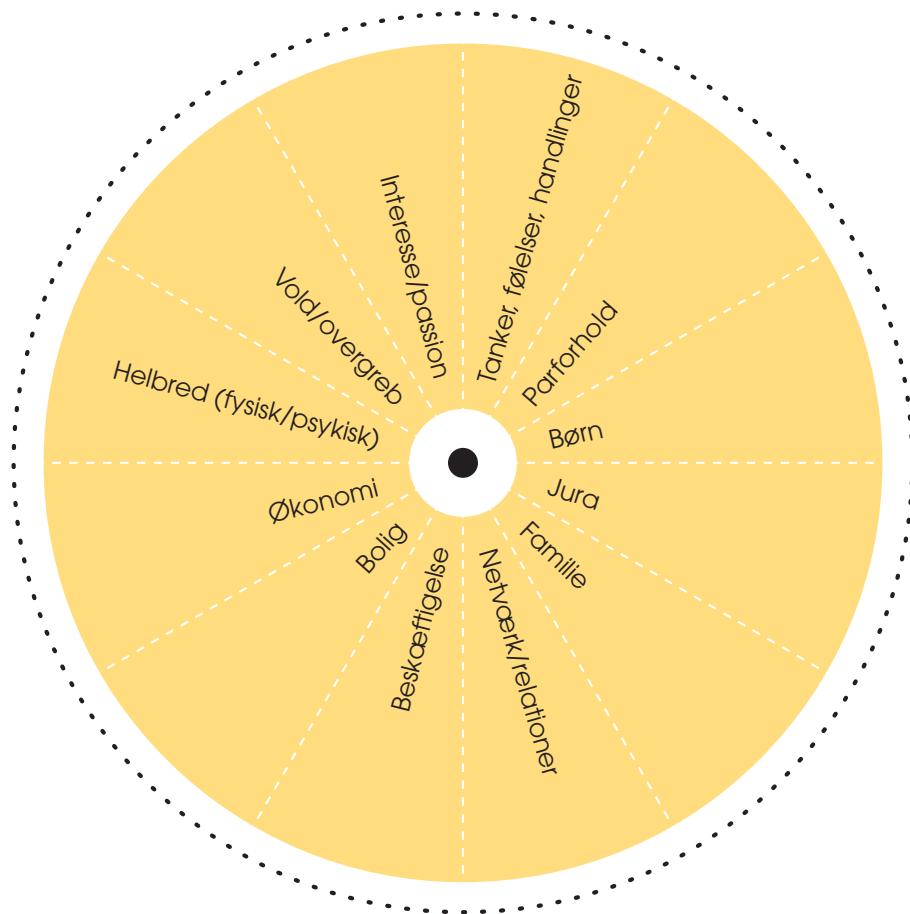
”I perioden efter, at jeg fortæller, at jeg ikke vil være sammen med hende mere, eksploderer volden mod mig. Hun sviner mig til og slår mig. Rigtig hårdt. Én gang slår hun mig så hårdt i ryggen, at jeg falder sammen.“

Vejen ud af volden - en helhedsorienteret tilgang

At leve i en voldelig relation kan have konsekvenser for mange aspekter af mandens liv. Stort set alle de mænd, som henvender sig til Mandecentret, ønsker hjælp til flere problemstillinger. For de mænd, der søger ambulans rådgivning, er problemerne ofte mindre omfangsrige, så de stadig formår at opretholde deres dagligdag med job og bolig. Til gengæld er det oftere her, at vold er hovedproblematikken.

For at blive indskrevet på et §110-botilbud skal manden, ud over manglende bolig, også have sociale problemer, som gør, at han har brug for støtte. Det betyder, at mændene i botilbuddet som regel har en meget kompleks livssituation med flere overlappende problemstillinger, som kan hænge sammen med eller være påvirket af volden. Der kan eksempelvis være tale om fysiske og psykiske helbredsproblemer, højt konfliktniveau med partner og familie, arbejdsløshed, økonomiske vanskeligheder og ensomhed. Derfor arbejder Mandecentret med mandens samlede livssituation med udgangspunkt i en helhedsorienteret tilgang, som vi kalder "Livshjulet".

For at vi kan støtte beboerne i alle aspekter af "Livshjulet" tilbydes følgende indsatser:

- socialfaglig og personlig rådgivning
- støtte til netværksdannelse
- juridisk bistand
- familie/parsamtaler

For den voldsudsatte mand, der flytter ind i Mandecentret, vil den fysiske vold ofte stoppe i det øjeblik, han flytter fra partneren, mens den psykiske vold i en længere periode kan hænge som en tæt tåge over ham. Desuden kan der forekomme en række presserende praktiske udfordringer og bekymringer i forbindelse med bolig, økonomi og samvær med børnene.

Hvis manden udsættes for psykisk vold i form af isolation fra sit barn vil det ofte overskygge mange af hans øvrige problemstillinger og tage megen opmærksomhed og energi. En vigtig opgave i Mandecentret er her at værne om den fortsatte kontakt mellem far og børn. Det kan for eksempel handle om at han agerer mere hensigtsmæssigt, selvom han i en periode kun ser sine børn sporadisk, for eksempel at ruste ham til at konfliktdæmpe ved at styrke kommunikationen med eks-partneren og hjælpe ham med juridisk rådgivning omkring samvær.

Når manden gradvist får mere overblik over sin livssituation, skabes der overskud til at arbejde med volden. I Mandecentret sker det gennem personlige samtaler og i gruppeforløb. Her lægges der vægt på baggrunden for volden, voldens konsekvenser og ikke mindst på vejen ud af volden.

For at afdække, hvad der er sket i relationen og hvordan volden har udviklet sig, kan man spørge til:

- Hvordan relationen var i starten af forholdet og hvordan den har udviklet sig over tid.
- Hvornår der første gang var tegn på alvorlige konflikter. Er der for eksempel et længerevarende mønster eller er volden udløst af en særlig livssituation, såsom alvorlig sygdom, det at blive forældre eller et brud mellem parterne.
- Hvornår og hvordan konkrete handlinger har udviklet sig i en voldelig retning.
- Hvilke former for vold, der er tale om, og hvilken effekt volden har på de involverede parter, herunder børnene.
- Om manden har udøvet tilsvarende handlinger eller anden form for vold mod sin partner.
- Om der er voldelige hændelser, som manden særligt har lagt mærke til, herunder hans egen og partnerens respons.
- Hvordan de forskellige perspektiver er på volden: mandens, partnerens og børnenes – og eventuelt andre involverede fagpersoners.

Volden har oftest påvirket mandens trivsel og handlekraft. Derfor bliver det centralt i arbejdet hen mod et liv uden vold at støtte manden til at finde frem til sine ressourcer og værdier, så han bliver i stand til at handle aktivt. Det kan man for eksempel gøre ved at afsøge hans reaktioner i forbindelse med volden. Der forekommer altid en respons, når der er vold i et forhold (Wade, 1997). Hvis manden er udsat for vold, har han måske forsøgt at beskytte sig selv, vendt ryggen til eller er gået sin vej. Måske har han opsøgt en ven kort efter en voldelig hændelse eller han har sagt fra og skærmet sine børn i forhold til volden. Han har måske også været i stand til at passe sit arbejde trods volden.

Mandens respons kan ses som reaktion på noget, der har overskredet hans grænser og krænket hans værdier. At han har opsøgt hjælp, kan også ses som udtryk for, at han ønsker et andet liv og at der er mulighed for at arbejde med en styrkelse af hans ressourcer. Det er langt fra altid, at manden ser sine reaktioner som udtryk for ressourcefyldte handlinger, men midt i en krise er det vigtigt at få en fornemmelse af egne styrker.

Gennem en empowerment tilgang støtter vi manden i hans forsøg på at tage ansvar for sin livssituation og få indflydelse på sit eget liv og på sine sociale relationer, også når det gælder kontakten med myndighederne. Denne tilgang kan give manden en ny forståelse af sig selv og et grundlag for at skabe et nyt og meningsfuldt ståsted, som er forankret i hans værdier. Herefter bliver det muligt at tage de nødvendige skridt, for eksempel i forhold til at være der for sine børn, kontakte en myndighed, søge arbejde, opsøge gamle venner eller deltage i nye fællesskaber.

I Mandecentret oplever vi, at en helhedsorienteret tilgang er meget virksom i arbejdet med voldsudsatte mænd, fordi volden kan have konsekvenser for en lang række aspekter af mandens liv. Det er langt fra nogen enkel eller lige vej, men over tid kan samtalerne bringe manden i kontakt med alt det, han værdsætter i livet. Han bliver måske også bevidst om, hvilke områder af hans liv, der ikke er defineret af volden.

Alt i alt bidrager den samlede indsats som oftest til, at manden bliver opmærksom på volden, får talt om den og bliver mere klar på, hvad han vil med sit liv. Efterhånden kommer volden, sammen med hans øvrige problematikker, til at fylde mindre og i langt de fleste tilfælde kan han nu tage aktive skridt henimod et meningsfuldt liv uden vold.

Opdag vold mod mænd og tag snakken – en opsummering

Hvordan du kan opdage vold i nære relationer og afdække mandens rolle

- Vær nysgerrig på mandens reaktioner og husk at mistrivsel kan være tegn på, at han er udsat for vold.
- Er manden i et forhold, så spørg hvordan det går derhjemme.
- Har der været en skilsmisse/et brudt parforhold, så spørg til samarbejdet omkring børnene.
- Vær opmærksom på, at det kan være psykisk vold, hvis han uretmæssigt isoleres fra sine børn.
- Lyt til mandens fortælling. Bid mærke i de ord og vendinger, som han bruger om dét, der er svært, og som kan være tegn på konflikt og vold.
- Vær nysgerrig på de forskellige perspektiver på volden, både mandens, hans partners og børnenes - og eventuelt andre involverede fagpersoners perspektiver.
- Afdæk mandens rolle i forbindelse med volden. Hvis han selv har udøvet vold, er der så tale om modvold, indbyrdes vold eller er han den primære voldsudøver?
- Vær opmærksom på, om der er børn som udsættes for eller overværer vold. I så fald skal der foretages en underretning til kommunen.
- Oplys manden om hvor han kan henvende sig for at få specialiseret hjælp.

Hvordan du kan tale med voldsudsatte mænd

- Tal med manden om de konkrete hændelser han har været udsat for og hans reaktion på dem.
- Undersøg hvordan volden har udviklet sig i relationen.
- Hvis/når manden er parat til det, kan du fortælle ham om faglige perspektiver på volden og spørge til, om dét han har været udsat for kunne betegnes som vold.
- Undersøg hvilken effekt volden har på manden, både fysisk, psykisk og socialt samt betydningen for hans samlede livssituation.
- Hjælp manden til at styrke sine ressourcer og finde frem til egne værdier, så han bliver i stand til at handle og finde veje ud af volden.

Henvisningsmuligheder for mænd – når der er vold i relationen

Mandecentret

Mandecentret Aalborg

Slotsgade 7, 1. sal
9000 Aalborg
Telefon 7025 9019
aalborg@mandecentret.dk
www.mandecentret.dk

Mandecentret Esbjerg

Kongensgade 39
6700 Esbjerg
Telefon 7025 9014
esbjerg@mandecentret.dk
www.mandecentret.dk

Mandecentret København

Overgaden neden Vandet 17,2
1414 København K
Telefon 7025 9006
info@mandecentret.dk
www.mandecentret.dk

Mandecentret Aarhus

Vestergade 58K
8000 Aarhus C
Telefon 7025 9018
aarhus@mandecentret.dk
www.mandecentret.dk

Mandecentret Fyn

Kongensgade 39,1
5000 Odense C
Telefon 7025 9012
fyn@mandecentret.dk
www.mandecentret.dk

Mandecentret Randers

Provstegade 10, 2. tv.
8900 Randers C
Tlf: 7025 9017
randers@mandecentret.dk
www.mandecentret.dk

Mandekrisecentre

Horsens Krisecenter for mænd

Rædersgade 7b 3.
8700 Horsens
Telefon 7560 2068
post@horsenskrisecenter.dk
www.horsenskrisecenter.dk

Krisecenter for mænd i Fredericia

Prinsessegade 81 A.
7000 Fredericia
Telefon 7593 3223
krisecenter@mail.dk
www.mandekrisecenter.dk

Opholdssteder for volds- udsatte mænd og kvinder

Egmontgården

Svendborggade 1.1
2100 København Ø.
Telefon 3317 4986
egmont@sof.kk.dk
www.kk.dk/institution/egmontgården

Krisecenter Garvergården

Dannebrogsvej 34-36
1660 København V
Telefon 5170 1089
kcgarvergaarden@sof.kk.dk
www.garvergaarden.kk.dk

Krisecenter Guldborgsund

(separate afdelinger for kvinder og mænd)
Jernbanegade 46 A
4800 Nykøbing F
Telefon 5044 2627
krisecenterguldborgsund@mail.com
www.krisecenterguldborgsund.dk/om-krisecenteret

Krisecenteret Svendbjerggaard

Cath. Boothsvej 20
2650 Hvidovre
Telefon 3861 9870
svendbjerggaard@regionh.dk
www.svendbjerggaard.dk

Opholdssteder for mænd og kvinder med behov for en hemmelig adresse

RED Safehouse I – Sjælland

Specialiseret opholdssted for unge på flugt fra æresrelaterede konflikter
Telefon 4511 7800
info@red-safehouse.dk
www.red-center.dk/safehouse

RED Safehouse II – Jylland

Specialiseret opholdssted for unge på flugt fra æresrelaterede konflikter
Telefon 6193 6328
info@red-safehouse.dk
www.red-center.dk/safehouse

Rådgivning eller behandling

Lev Uden Vold

Juridisk rådgivning for udsatte.
Telefon 3118 4441.

National hotline til udsatte, pårørende og fagpersoner.
Telefon 1888.

Efterværnsgrupper.
Telefon 3151 4441

kontakt@levudenvold.dk
www.levudenvold.dk

Center for voldsramte (region Hovedstaden),

Frederiksberg Hospital
Her tilbydes ambulante rådgivning til mænd og kvinder i Region Hovedstaden.
Telefon 3864 9818
www.frederiksberrghospital.dk/afdelinger-og-klinikker/center-for-voldsramte/Sider/default.aspx

Viso – Socialstyrelsens rådgivning

Viso tilbyder rådgivning og viden, der supplerer kommunale tiltag.
Telefon 7242 4000
www.socialstyrelsen.dk/viso/radgivning-til-borgere

Etniske Forældre

Etniske Forældre tilbyder rådgivning og konfliktmægling til forældre, der oplever udfordringer i forælderrollen, opdragelse mellem to kulturer mv.
Telefon 7027 0366
www.etniskeforældre.dk

Offerrådgivningen

Offerrådgivningen hjælper ofre, vidner og pårørende i forbindelse med voldsomme og chokerende oplevelser
Telefon 7221 7221
www.offerraadgivning.dk

Exit CIRKLEN – Når kærlighed bliver farlig

Exit CIRKLEN er samtalegrupper for unge piger og kvinder samt unge drenge og mænd, som er udsat for psykisk vold og negativ social kontrol.
Telefon 5170 0393
www.exitcirklen.dk

Exit TABU – Tal, Accepter, Bryd Ud.

Exit TABU er samtalegrupper for drenge og mænd, som er udsat for psykisk vold & negativ social kontrol i nære relationer.
Telefon 5170 0393
www.exitcirklen.dk

Dansk Stalking Center

Rådgivning til udsatte for stalking.

Telefon 2517 7374

Rådgivning til udøvere af stalking.

Telefon 2760 4016

Rådgivning til pårørende.

Telefon 2517 7374

www.danskstalkingcenter.dk

Hjælp voldsofre

Rådgivning til udsatte og pårørende.

Telefon 8641 5900

www.voldsofre.dk

RED Center

Rådgivning ifm. æresrelaterede konflikter.

Telefon 7027 7666

www.red-center.dk

Centre for voldtægtsofre (i hele Danmark)

Døgnåben rådgivning til udsatte for seksuelle overgreb.

Telefon 7846 3543

www.voldtaegt.dk

Landsforeningen for voksne med senfølger

af seksuelle overgreb (Landsforeningen Spor)

Rådgivning til fagfolk.

Telefon 2835 7178

www.landsforeningen-spor.dk

Liste over tilbud til udsatte.

www.xn--senflger-84a.info

LivaRehab behandling af seksuelle overgreb

Anonym rådgivning.

Telefon 5371 6106

Forløb hos LiveRehab.

Telefon 5369 6107

www.livarehab.dk

Center for Seksuelle Overgreb

Behandlingstilbud på Rigshospitalet til børn, unge og voksne i Region hovedstaden, der har været udsat for et seksuelt overgreb.

Telefon 3545 3545

www.rigshospitalet.dk/afdelinger-og-klinikker/

julianemarie/center-for-seksuelle-overgreb/

Sider/default.aspx

Kvisten – Center for personer udsat for seksuelle overgreb

Telefonrådgivning for kvinder.

Telefon 6133 1030

Telefonrådgivning for mænd.

Telefon 6133 4400

www.kvistene.dk

Etnisk Ung og URK's mentorordning

Telefon 3537 2555

www.urk.dk/urk-mentor

Rådgivning eller behandling til Børn og Unge

Bryd Tavsheden – om børnevold og kærestevold

Rådgivning til børn og unge.

Telefon 2067 0506

Brevkasse.

www.brydtavsheden.dk/

har-du-brug-for-hjaelp/brevkasse

Chat.

[www.brydtavsheden.dk/har-du-](http://www.brydtavsheden.dk/har-du-brug-for-hjaelp/chatten)

brug-for-hjaelp/chatten

www.brydtavsheden.dk

Ung på Linie/Ung Online

Telefonrådgivning.

Telefon 7012 1000

www.urk.dk/ung-pa-linje-og-ung-online

Headspace

Chat og rådgivning til unge.

www.headspace.dk

Rådgivning eller behandling til udøvere af vold

Dialog mod Vold

Dialog mod Vold tilbyder behandling til både udøvere og udsatte.

Telefon 3530 1717

www.dialogmodvold.dk

Alternativ til vold (ATV)

Gratis specialiseret behandlingstilbud til mænd, der har volds- og aggressionsproblemer i forhold til deres partner.

Telefon 4631 7140

www.atv-roskilde.dk

Lev Uden Vold

Lev Uden Vold tilbyder telefoniske samtaler til udøvere. Book en samtale via mail.

samtale@levudenvold.dk

<https://levudenvold.dk>

Lev Uden Vold

Lev Uden Vold tilbyder børnegrupper.

Telefon 3151 4441

www.levudenvold.dk

RED-Rådgivning

Hotline til mænd og kvinder udsat for æresrelateret vold og social kontrol.

Døgnåben hotline.

Telefon 7027 7666

www.red-center.dk

Tryk Ungdom – LivaRehab, behandling til unge udsat for fysisk, psykisk og seksuel vold

Telefon 5371 6106

www.livarehab.dk/om-os/trykungdom

Voldsom kærlighed

Rådgivning til unge udsat for kærestevold.

Telefon 7027 7666

www.voldsomkaerlighed.dk

Dansk Stalking Center

Rådgivning til udøvere af stalking.

Telefon 2760 4016

www.danskstalkingcenter.dk

JanusCentret

Hjælp til børn og unge med seksuelt grænseoverskridende adfærd.

Telefon 3369 0369

www.januscentret.dk

Anbefalet litteratur

Fossum, C. (2017). *Samværssabotasje. Norske fedre deler sine historier*. Aschehoug.

Ingebjørg, F. T. (2013). *Den usynliggjorte volden. Om menn som utsettes for partnervold fra kvinner*. Akademika Forlag.

Johansen, B. H. K., Volsing, M. S., Oldrup, H. (2019). *Opsporing af personer udsat for vold i nære relationer. Et inspirationshæfte til fagpersoner*. Lev Uden Vold.

Oldrup, H. (red.) (2020). *Vold i familien – Viden for fagfolk*. Akademisk Forlag.

Powney, D., Graham-Kevan, N. (2019). *Male Victims of Intimate Partner Violence: A challenge to the Gendered Paradigm*. I Barry, John A. m.fl.: *The Palgrave Handbook of Male Psychology and Mental Health*. Palgrave Macmillan.

Proba samfunnsanalyse (2017). *Den mannlige smerte – menns erfaringer med vold i nære relasjoner*. Rapport 2017-02. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Grøvdal, Y., Jonassen, W. (2015). *Menn på krisecenter*. Nasjonalt kunnskabssenter om vold og traumatisk stress A/S. Rapport nr. 5/2015

Litteraturliste

Christensen, E., Lindstrøm, M., Mølholt, A. (2010). *Efterværn for voldsudsatte kvinder*. Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI);

Danmarks Statistik (2018). *Børn og deres familier 2018*. Danmarks Statistik

Deen, L., Johansen, K. B. H., Møller, S. P., Laursen, B. (2018). *Vold og seksuelle krænkelser*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Elklit, A., Dokkedahl, S. B. (2018). *Undersøgelse af indbyrdes vold*. Nationalt Videnscenter for Psykotraumatologi.

Grøvdal, Y., Jonassen, W. (2015). *Menn på Krisecentre*. Oslo: Nasjonalt kunnskabssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 5/2015).

Ingebjørg, T., F. (2013). *Den Usynliggjorte volden, om menn som utsettes for partnervold fra kvinner*. Akademika Forlag.

Johnson P. M. (2008). *A typology of domestic violence: intimate terrorism, violent resistance, and situational couple violence*. University Press of New England.

Juel, K., Christensen, K. (2008). *Are men seeking medical advice too late? Contacts to general practitioners and hospital admissions in Denmark 2005*. J Public Health 2008; 30:111-113.

Madsen, S. Aa. (2014). *Mænds sundhed og sygdomme*. Samfundslitteratur.

Mirrlees-Black, C. (1999). *Domestic violence: findings from a new British Crime Survey selfcompletion questionnaire*. London: Home Office.

Oldrup, H., Kjær, S., Weih, N. (2019). *Partnervold – kommunernes praksis og indsats*. Lev Uden Vold.

Ottesen M. H., Østergaard, S. V. (2018). *Psykisk partnervold*. Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Pedersen, V. P., Johansen, K. B. H., Juel, O. E. K. (2014). *Sundhed og trivsel i et kønsperspektiv*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet

Plauborg R., Helweg-Larsen K. (2012). *Partnervold mod mænd i Danmark*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Rambøll (2013). *Kortlægning af erfaringer med efterværn og behov for nye støttemuligheder*. Ligestillingsministeriet og Social- og Integrationsministeriet.

Respect toolkit (2013). *Work with male victims of domestic violence*. Respect.

Wade, A. (1997). *Small acts of living: Everyday resistance to violence and other forms of oppression*. Contemporary Family Therapy. 19(1). Human sciences Pres.

Hjemmesider

Danskelove.dk. Serviceloven. *Lov om social service.*
Lok. D. 02.12.19 på <https://danskelove.dk/serviceloven>

Retsinformation.dk. *FN's børnekonvention, Artikel 9.*
Lok. d. 14.11.19 på <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=60837>

Retsinformation.dk. *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, Artikel 8.*
Lok. d. 14.11.19 på <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=81462>

Retsinformation.dk. *Bekendtgørelse af forældreansvarsloven, Paragraf 19.*
Lok. d. 22.11.19 på <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=209794>

Ft.dk. *L 103 Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven og retsplejeloven.*
(Imødegåelse af samarbejdsskikane m.v.). Lok. D. 22.11.19 på
https://www.ft.dk/samling/20141/lovforslag/L103/som_vedtaget.htm

Ft.dk *L 139 Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, Til § 1, nr. 2.*
Lok. D. 12.12.19 på https://www.ft.dk/ripdf/samling/20181/lovforslag/l139/20181_l139_som_fremsat.pdf

UNDER RADAREN: Vold mod mænd i nære relationer

At mange kvinder udsættes for partnervold er både velkendt og veldokumenteret. Men at mænd også udsættes for vold i nære relationer er et forholdsvis overset fænomen. Det befinder sig stadig mest under radaren. Når man ikke er vant til at tænke på mænd som voldsudsatte, bliver volden usynlig, ofte også for mændene selv.

Mandecentret arbejder for at hjælpe mænd med at styrke deres ressourcer og værdier, så de kommer videre til et liv uden vold. Mandecentret har som et led i et projekt for ligestillingsministeren indsamlet viden og erfaringer fra 58 voldsudsatte mænd, som har været indskrevet i botilbuddet og modtaget rådgivning.

Dette faghæfte henvender sig primært til fagpersoner, herunder socialrådgivere, familiebehandlere, pædagoger, terapeuter, sundhedspersonale, læger og ansatte i politiet.

Faghæftet giver et indblik i, hvordan vold mod mænd opstår i nære relationer, hvordan volden kommer til udtryk, og hvad der karakteriserer de mænd, som opsøger hjælp. Faghæftet beskriver mænds reaktioner på volden, det sprog de bruger om den, samt de barrierer der kan forhindre dem i at søge hjælp. Der præsenteres en helhedsorienteret tilgang til at forstå, hvordan volden fletter sig ind i mandens øvrige problematikker og der vises en vej til at opdage volden og tale med den enkelte mand herom.

Mandecentret ønsker med denne publikation at inspirere og vække en faglig interesse, så vi i fællesskab kan bidrage til, at vold mod mænd i nære relationer bliver synlig på radaren og at mændene får kvalificeret hjælp.